
LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

TEATRE MALLORQUI

Un poc massa ampullós és aquest títol. El Teatre Mallorquí, ja ho sabem, no existeix encara. Però d'alguna manera havíem d'expressar concretament la suma d'obres teatrals degudes als nostres autors, i cap com aquell tan escaient.

Escaient, perquè es refereix a les obres d'autors locals, passats i actuals; escaient també, perquè, si bé no tenim encara un gènere que ens caracteritzi i ens elevi a un grau de gran esplendor escènica, ens podem situar, no obstant, a la porta d'entrada.

Una de les forces que més de ple podria actuar, i amb més profit, en la mallorquinització de Mallorca, és el teatre. Aquest sistema de propaganda cultural no s'ha explotat encara, i hem de convenir que potser fóra el més eficient, perquè és el que més directament s'infiltra a l'ànima del poble.

L'escena viva, el problema animat, la característica etnogràfica posada de relleu, són factors assimilables a l'esperit popular, i aquest esperit popular, la força del sentiment, i no altra, és la que ens ha de regenerar i situar en un vertader grau de consciència col·lectiva.

El nostre poble, que té afició a la comèdia, que gaudeix davant l'espectacle de la vida portada a l'escena, que absorbeix, com tot espectador, el problema que se li presenta, i el fa seu, i el viu espiritualment posant-hi tot el cor, no pot trobar, perquè no existeix en

el teatre mallorquí, la font i les arrels de la seva essència, de la seva personalitat davant la història i davant el present; no pot trobar tampoc el gra de sal, que li recordi i li faci present el seu llinatge.

Seria hora que els literats mallorquins, i més encara aquells que ja han pujat a l'escenari teatral i que pensen com nosaltres i com nosaltres senten els problemes regionals, dedicassin els seus esforços a obrir aquest nou camí, que per ara sols traspassen els autors externs i no per cert en gaire benefici nostre.

Els aficionats locals, les faràndules populars, salvant honroses excepcions, es dediquen generalment al teatre castellà: uns, perquè creuen que vesteix més; altres, perquè desconeixen els nostres autors locals o han esgotat ja el curt repertori de les nostres obres. I s'ha de veure i sentir les comèdies castellanes, que mal presenten i mal parlen pels nostres pobles!

Darrerament, l'empresa del "Saló Mallorca"—i això precisament és el que ens ha suggerit aquests comentaris—ha emprès la tasca, per tots conceptes laudable i meritòria, de desenterrar el nostre teatre mallorquí, que tan decantat estava de l'escena, i la prova més evident de l'interès que ha desvetllat en el nostre públic, és l'assídua concurrència d'espectadors que, de cada vegada més, ompl el teatre.

L'empresa del "Saló Mallorca", mitjançant la companyia Catina-Estelrich que hi posa tota la seva voluntat i tots els seus afanys artístics, ens ha renovat el record dels nostres autors locals passats i ens ha presentat de bell nou les obres dels actuals.

Per l'escena han passat o han de passar encara, En Bartomeu Ferrà, Na Manuela de los Herreros, N'Alcàntara Penya, En Palou i Coll, En Singala, En Mateu Obrador, i tots ens han fet fruir hores d'intensa emoció i esperam les representacions que resten amb vertader desig de gaudi. Els autors actuals també tenen els seus admiradors, i tot això fa que el públic mallorquí hagi acollit amatent els esforços de l'empresa.

Per altra banda, aquest homenatge als nostres autors passats, que l'empresa del "Saló Mallorca" els tributa mitjançant la representació de les obres llurs, era un deute que tots teníem contret. Per això, hem de fer present a l'esmentada empresa la nostra reconeixença de mallorquins i l'hem d'encoratjar i ajudar en la tasca tan encertadament començada.

I D I L · L I

AL MEU GERMÀ ANTONI

ALLÀ en els anys de la infantesa pura
amb jorns d'un clar acolorit de mel,
es destria, llunyana, la figura
de l'oncle Gabriel.

Eixut, escardalenc, la barba grisa,
el front solcat i baix, aquell mirar
que la llunyària encisa...

i els dits cremats del sempitern cigar.

L'hereuatge ancestral que posseïa
era el seu tot; l'havia dins el cor,
res més no cobejava; no tenia
ni sols rellotge d'or.

I contemplant les eugues, na Bufona
i na Perla i na Clenxa i na Betlem,
s'haurien escolat com una estona
els anys sencers del vell Matusalem.

Però calgué morir. L'hora venguda,
l'alta llei immancable ell acceptà
i hom pogué veure'l amb sorpresa muda
després de tot, talment un hermità.

Deixat l'amat terreny de pagesia
amb eixutor de mig secada rel,
en l'esguard moridor es reflectia
la pau de Déu, com un avenç del cel.

Fou aspre i bo; bé cal que te'n recordis
germà, d'un fet llunyà:—
Era al bon temps que han espigat els ordis
i el verderol comença a refilar.
Orfens de mare, a la pairal barquera
érem els dos petits
quin jugar! mes aquella primavera
els nostres jocs es veren departits.
Tu al camp amb l'oncle, com aucell qui vola
en plena llibertat
—ja vingueren els anys d'anar a escola
després a la ciutat—
i jo amb les bones ties a la vila
a què desitges, cor,
com si els fos l'amoreta, la pubila,
portada en palmes d'or.
Era ja en mon llitet ben acotxada
un dissabte quan l'oncle va arribar
i amb sa veu fosca un xic enrogallada
digué tot simplement—“el teu germà
la t'envia”—i posava una roëlla
de camp damunt el llit.

* * *

D'aquell idilli la membrança vella
m'infantilitza encara l'esperit.

MARIA-ANTÒNIA SALVÀ

Consells a un jove pintor desconegut

ESTIMAT AMIC:

Bastaria al·legar la meva insuficiència per alleugerir-me del treball de contestar-te complidament. No vull, però, encobrir-me amb capa de modèstia per fugir del camp escabrós, en el qual m'és obligat d'entrar, per dar-te satisfacció. Recollint com a un deure el prec que m'adreces anomenant-me amic i crític, juntaré el molt que tinc de l'un i el poc de l'altre per enfil·lar les idees, que en tropell i desordre se m'acuden, formant un rosari, al qual hauràs d'afegir una creu, emblema de fe i sacrifici. Així podran tenir virtut per confortar-te quan tornis a sentir el defalliment d'entusiasme que ara sofreixes, causat per haver cercat treballosament terreny ferm pel cultiu del teu art, envoltat del remolí d'escoles, orientacions i extravagàncies que, en la seva cridadissa, pregonen monopolitzar les fonts de modernitat de la producció plàstica actual.

Abans he de confessar que no sóc crític. Les breus notes sobre exposicions publicades a LA NOSTRA TERRA, signades amb les meves inicials, foren escrites per correspondre a la invitació bondadosa de la seva Direcció. M'impulsà a fer-ho l'amistat deferent i el desig de coadjuvar amb les meves forces dèbils a l'obra de cultura de la revista i, tal volta, el propi egoisme de pensar que qualque vegada la pràctica fa el mestre. Repetesc que aport el meu esforç sense ésser crític, perquè criticar, en el sentit de judicar (en oposició al de censurar), suposa la comprensió i examen; requereix l'elevació de l'expert sobre l'objecte de judici que d'una manera directa és l'obra, sempre adjectiva en relació al seu creador sobre el qual recau finalment la crítica. Aquesta, en conseqüència, per tenir valor absolut, exigeix la superioritat del crític sobre el pintor.

La realitat, d'acord amb la lògica, ens mostra la incomprensió de la crítica a les albors de les revolucions artístiques, en dividir-se en abanderaments favorables o adversos, als quals guia una boirosa

claror avivada per afinitats i apassionaments; i sols passades algunes generacions pot obtenir-se un judici ferm, com a resultant i condensació dels formulats pels experts més selectes, als quals, distanciat de la polèmica nerviosa, els fou permès de fruit les belleses en una més reposada unció.

En l'actualitat sembla conservar París la supremacia en l'art més avençat; hi acuden potents mentalitats: pintors, escriptors, experts i mercaders; tots interessats moralment i fins econòmica per l'esdevenir del que es produeix amb deliri i es paga en or, amb l'assegurança que la consolidació dels triomfs serà marcada pel baròmetre de cotitzacions. Però ningú no sap amb certesa el que quedarà de la nostra època, per bé que es preveu que el temps destriarà els valors, exaltant els mèrits de signatures que no coneixem i fent-ne desmerèixer d'altres en apariència definitivament encimbellades.

La crítica noble i ponderada podrà sovint no fixar les valoracions absolutes, però condueix a elles, ajudant a la seva formació i divulgació.

Pel que a mi em correspon, he d'informar-te que, veient-me inferior a la majoria dels artistes als que dedic la meva labor, procur delectar-me en la seva i reflectir quelcom de l'emoció sentida.

La melangia i desconhort que declares ratifiquen la meva creença en les teves envejables facultats, perquè aquestes vibracions anímiques poden ésser precursoras d'interessants evolucions i equivalents a les flexions gimnàstiques que precedeixen als salts. Recorda que en l'interior de tot artista seriós es desenrotlla quelcom de commovedor i a voltes dramàtic; es produeix una tan forta preocupació per donar forma externa a les seves concepcions, que en certs casos se manifesta, obeint a la llei de compensació, en la despreocupació notòria per l'estalvi, la societat, la família, i fins per la salut en entregar-se als passatemp consoladors de la pipa, la beguda, la bohèmia...

No t'amoïnis massa per la tècnica si vols acomodar-la a l'adequada expressió del que sents, perquè ella unida als restants elements de l'obra, ha de reflectir un moment d'emoció, i la seva unitat repelleix qualsevol artifici o distracció causada per influències estranyes; i recalca, per tractar-se de dolença freqüent, que l'aplicació

a la tècnica d'un esforç excessiu podrà dotar una obra d'originalitat a costa de l'enfonsament de la personalitat, de la qual deixa d'ésser complement per convertir-se en contrària des de l'instant en què aspira a la preponderància, amb l'evident pretensió de canviar el seu idoni ofici de mitjà pel de finalitat.

Pel que tu em demanes, cap fórmula te puc donar, cap ensenyança. Me parles de colors i harmonies, del romàntic i del clàssic, de síntesi i cubisme. Tot això està bé a l'aprenentatge, però ara que ja has sentit la febre de la inspiració no tens dret a escollir. No deus disfressar-te per prendre part en el grotesc carnaval de l'art; perquè m'imagin que si algun dia, que no voldria que arribés mai, després d'haver-te abandonat la fe en la teva potència creadora, tinguessis l'audàcia de considerar als altres bastant desconeguts de l'art veritable, podries servir-los una marina sorollista, un jardí a la manera de Watteau, o un Cézanne quasi autèntic. Però coneixent el teu noble orgull em sembla que arrossegaries avergonyit l'èxit de la teva obra, mancada de la sagrada escalfor de l'ànima.

No és la meva intenció, com no s'escaparà al teu bon criteri, abominar dels pintors influenciats pels temperaments genials dels passats o dels coetanis, quan llur sensibilitat tendeixi naturalment a utilitzar fórmules que s'adaptin a les concepcions de la pròpia imaginació sens deformat-les. La cosa punible és de menysprear les imatges que neixen espontàniament per adoptar les d'altri amb inseqüent servilisme.

Si encara estimes excessiva la meva escrupolositat, trobaràs en les següents paraules de Picasso esculpida la repugnància que sent pels plagiaris¹ :

“Podeu imaginar-vos quant m'és intolerable aquesta gent que imita com les mones el meu art, el meu treball i fins les meves maneres.”

“Quina follia és extreure contínuament la inspiració, de l'obra dels seus contemporanis. Jo me sent quasi físicament malalt cada vegada que trob que he estat imitat.”

Insinues en forma molt delicada, però compensiva, el temor

¹ Paràgrafs d'un article de PICASSO publicat a la revista russa “Ogoniok” l'any 1926, traduïts de la versió anglesa de “The Studio”, juny de 1930.

de qualque benèvola feblesa quan hagi d'assenyalar-te les faltes; i em sorprèn la teva recomanació de no omitir-les, perquè en el vertader art no cal necessàriament mencionar-les. És senzillament ésser o no ésser. Les correccions deu fer-les el professor als deixebles, acompanyant-les de discretes observacions, amb l'intent d'eliminar les parts negatives; i la crítica ha de dirigir-se principalment a la ponderació de les positives. Consider l'art, des del punt de vista del crític, sentiment, però no perfecció. Vegem dos casos ben diferents, per evidenciar-ho.

Podrà brillar en certes obres el *sentiment de la perfecció*. Trobam a la història la prova més exemplar en l'admirable estatuària grega, que és l'alta significació de les ànsies d'una raça privilegiada que durant segles s'esforçà per elevar les formes humanes a les *ideals* que creien que revestien les divinitats. Amb inspiració, filla de passió serena, sublimà l'equilibri de proporcions i actituds. I la vida latent en els seus marbres és d'insuperable valor artístic.

En canvi, el fonament de la gran força artística del Greco se basa en llurs formes allargades i cromatismes violents. Tot això, que se separa del natural, condensa un fort sentiment, que un major treball encarrilat vers la correcció faria de segur minvar en privar de manifestar-se lliurament la genial fantasia.

Hem, doncs, d'extreure la conseqüència que les faltes se produeixen en apartar-nos de la idealitat peculiar que ens inspira, així com el fred apareix en retirar-se la calor. Sols de la última ens parla la física i, seguint-la, haurien els pintors i crítics d'atendre preferentment a la calor anímica.

Per últim, he de recordar-te que amb freqüència el jove, ple d'illusions, considera innecessari delimitar el camí de moralitat artística. Però també és corrent que passat algun temps se figuri que els primers triomfs, deguts més a la seva força d'expansiva franquesa que a l'artística, el situen a un pla de superioritat del qual pensa aprofitar-se, no per remuntar-se, sinó per collir-ne els fruits. I com que en art tot el que no siga empènyer és decaure, són nombrosos els qui, malversant les seves facultats, se condolen que els seus treballs són rebuts amb indiferència fins per aquells que ahir els alentaven, i cercant la calor de l'admiració procuren fer atractívola la seva obra per camins totalment oposats a la seva finalitat: aquest, el de cridar l'atenció atropellant totes les

lleis de l'estètica; l'altre, el de rebaixar-se a l'adulació de les vulgaritats.

Però jo sé que tu has abraçat l'art com un sacerdoci, sentint que és força que des de la matèria ens eleva vers l'infinit i que, en la gestació de l'etern renovellament dels horitzons espirituals, encarna amb paradoxa l'angúnia i el rejuveniment.

Amb tot afecte i consideració.

BARTOMEU BAUZÀ I CASTANYER

MINISTERIO DE CULTURA

TARDOR

NOVEMBRE és vengut: endolat i gris,
és el mes que atrau records i tristesa;
que posa pertot el més pur encís
d'amor i dolcesa.

Novembre és vengut: l'aire capvespral
té seus perfums de mon infantesa;
perfums i carícies de mà maternal
plena de tendresa.

Novembre és vengut, amb pas solemni,
per dins els celatges lluu una promesa...
Iris sobre els plors, ma dolor filial,
gràvida, sotmesa.

Novembre és vengut: ma casa pairal
és ara deserta... En la llar encesa,
jo cerc, amb la flama, la sendera astral
allà dalt estesa.

MARIA MAYOL

LA LLUITA CONTRA LA FOLLIA

V

LA HIGIENE MENTAL

EN el capítol anterior, "La profilàxia mental", hem parlat de la lluita contra les tres grans causes de follia: l'herència mòrbida, la sífilis, i l'alcoholisme i altres intoxicacions de luxe. Ara tractarem, finalment, de la Higiene mental pròpiament dita.

Recordarem l'objecte de la Higiene mental: Preservar de les psicopaties els normals, els predisposats, els anormals... conservar l'equilibri de l'estat mental i millorar-lo si és possible. Tot un doble programa, com dèiem al començament d'aquest assaig: *preservació* i *perfeccionament*; programa que deu regir per a tots, normals i predisposats. Els normals, perquè si bé no pesa damunt d'ells l'amenaça de la *predisposició*, certes contingències d'ordre individual o social poden, en canvi, crear en un moment donat una *disposició* favorable i el resultat serà el mateix (1). Els predisposats, no cal dir que ells més que cap, deuen observar curosament les regles de la Higiene mental; es tracta, com és sabut, d'individus de constitució anormal, de psicòpates en potència.

Hem parlat de certes contingències, de perills que la vida mateixa comporta en el seu aspecte individual o social. Així és, i d'aquí resulta que la Higiene mental abans de donar solucions ha d'afrontar aquestes contingències encara que sigui sortint del primitiu camp psiquiàtric i ficant-se dins els altres.

Impossible fóra per nosaltres analitzar un per un tots aquests interessants aspectes doctrinals; per això ens fixarem solament en els més importants.

(1) La normalitat psíquica no és una constant immutable, d'una banda està sotmesa com totes les nostres funcions a la perenne transmutació metabòlica; de l'altra, a la influència inevitable de les hores que passen, cada una amb el seu afany i agredolça inquietud.

a) HIGIENE MENTAL I SEXE FEMENÍ

Tota la vida de la dona gira a l'entorn del problema del sexe. A partir de l'*eclosió puberal*, després del període indiferenciat de la infantesa, la vida sexual s'anuncia en ritme progressivament ascendent de periòdiques oscil·lacions fins a arribar a la plena maduresa. Aquestes oscil·lacions traspassen l'esfera local i repercuteixen a la general; el sistema nerviós hi pren part i sembla que tot l'organisme es commou a cada ovulació. Vetaquí com la dona, per masculinitzada que estigui, ja mai no podrà prescindir del seu sexe, sinó que sempre haurà de regir-se pel seu calendari i ajustant-se a ell combinar la seva vida de relació (viatges, excursions, treballs fatigosos, etc.).

Però això és solament el pròleg, els preparatius que han de fer possible el misteriós esdeveniment, el gran miracle de la *concepció*. Efectuada aquesta, la dona ha de subvenir durant nou mesos a les exigències nutrícies d'un nou ésser que parasita a les seves entranyes, aquest ésser que encara ha de néixer, però que dins el seu egoisme inconscient sap escollir el millor per atendre al seu desenrotllament. Tan intensa és l'acció d'aquest fenomen i tan directa la influència que exerceix damunt l'organisme de la qui ha d'ésser mare que aquesta des del primer símptoma ja no sap pensar en altra cosa, sinó és en la idea fixa del seu *estat* o en les possibles contingències del seu punt final.

I arriba el *deslliurament*; es succeeixen una i altra vegada les crisis doloroses; sembla un mai acabar, i a tot això és el sistema nerviós el qui resisteix el pes de la gran gesta.

Segueixen els dies incerts del *puerperi* i mentre el cos de la nova mare jeu atupat, dins el seu pit s'elabora un preciós aliment que anirà sumministrant al seu fill durant el període de la *lactància*.

Embaràs... deslliurament... lactància: Vetaquí el cicle que podrà repetir-se a cada nova concepció duita normalment a terme.

Finalment, ve la declinació, i amb ella una sèrie de perturbacions de tot ordre que justifiquen el títol d'*edat crítica* donat a la menopàusia.

De la consideració d'aquests fets, sobrerament coneguts, encara que poc meditats, s'arriba a la conclusió que la funció sexual absorbeix i monopolitza quasi bé la vida sencera de la dona; ben al contrari de l'home que en pot romandre ben després. L'home, gràcies

a aquesta sexualitat que podríem anomenar ocasional, pot lliurar-se de ple a la vida de relació i estendre les seves activitats dins el medi extrafamiliar.

Però la vida sexual és essencialment dispendiosa i qui no té no pot gastar. Això vol dir que si l'organisme de la dona no posseeix reserves o el tremp necessaris per sostenir aquelles despeses, forçosament ha de venir el desequilibri orgànic i en primer lloc la claudicació del sistema nerviós.

Vetaquí, doncs, com les modificacions d'ordre sexual, actuant damunt un organisme atuit per la inanició, el cansament o les males condicions de vida, poden produir en els moments crítics abans esmentats les clàssiques *psicosis de la pubertat*, de la *menstruació*, de l'*embaràs*, del *puerperi*, de la *lactància* i finalment de la *menopàusia*.

b) HIGIENE MENTAL, CONSTITUCIÓ I PEDAGOGIA

És potser el capítol més interessant, especulativament i pràcticament. Algun avanç en donàrem al principi, en tractar de la semi-follia i exposar els principals tipus de semifolls. El problema de la constitució mental apassiona altra vegada totes les escoles psiquiàtriques i els antics conceptes de *degeneració mental* (Morel—1860) així com el de les *constitucions mòrbides* de Dupré (1) tornen a estar a l'ordre del dia. De la mateixa manera que segons la concepció pestalozziana de l'educació, aquesta no té per fi sinó anar desenrotllant sàviament els germens que ja existeixen *ab initio* a l'infant, així també és admesa avui la teoria del determinisme constitucionista en l'etiologia de les malalties mentals, de tal manera que coneguda la constitució mental d'un individu es pot preveure quina seria la psicosis que podria presentar-se el dia de demà.

«S'entèn per constitució psicopàtica l'existència en un subjecte d'un conjunt especial i definit de tendències que permeten precisar la personalitat i preveure cap a quina psicosis és susceptible d'evolucionar.» (Delmas i Boll.)

Però no és França únicament la que s'orienta en aquest sentit. Els seriosos treballs de Kretschmer damunt les relacions existents

(1) Són les conegudes constitucions paranòica, perversa, mitomaniaca, hiperemotiva i ciclotímica

entre la figura i el caràcter (1); els conceptes d'esquizoïdia i sintonia de Bleuler, així com els d'introversió i extroversió de l'escola de Zürich (Jung) (2) i les mateixes teories endocrino-morfològiques de l'escola italiana (Pende, Viola, Zannelli, etc.) donen entre tots una harmònica i afalagadora impressió de conjunt.

Impossible d'entretener-nos en l'exposició d'aquests treballs, per altra banda tan suggestius i tan curulls d'esperances. Solament fixarem uns moments l'atenció damunt les notables teories de Delmas i Boll condensades en *La personnalité humaine* (3).

A. Delmas ha vist el primer l'interès d'aplicar sistemàticament a la psicologia les darreres adquisicions de la patologia mental. M. Boll ha transplantat a la psicologia una classificació familiar als físics i mecànics: Distingir l'estàtica de la dinàmica: els elements de la personalitat (Psicostàtica) i llurs manifestacions (Psicodinàmica).

Per arribar a la seva concepció es valen de l'experimentació i dins ella del mètode psicopatològic (utilització del material psiquiàtric).

No totes les malalties mentals presenten el mateix interès per als autors de *La personnalité humaine* «Unes podríem anomenar-les psicosis neurològiques; les altres representen hipertròfies o atròfies del funcionament psíquic normal.» (*Psicosis constitucionals*).

Si gran és la importància de l'estudi de les constitucions psicopàtiques i de les relacions entre aquestes i les psicosis constitucionals, aquesta importància encara puja de grau quan confrontam les constitucions de Dupré amb els estats anomenats normals.

D'aquesta confrontació deduïm que els agrupaments de tendències són els mateixos en psicologia normal que en Psiquiatria. Són primitives, innates, fixes i permanents de tal manera que la personalitat d'un individu està formada per la síntesi de les disposicions afectivo-actives elementals. Aquesta síntesi constitueix el temperament.

(1) Kretschmer tendeix a accentuar el determinisme amb la seva relació morfocaracterològica (*Körperbau und Charakter*). Ell creu que el motllo de la forma està predeterminat al germen com ho està el cocient temperamental i estableix el biotipus esquizotímic en contraposició al ciclotímic, cada un amb el seu doble perfil, psíquic (psicograma) i físic (morfograma), ambdós inseparables.

(2) *L'introvertit* de Jung com *l'esquizoide* de Bleuler és un tipus centrípet, intel·lectualista. Individus amb poc contacte amb la realitat, dubten molt abans de decidir-se a actuar i tenen, en canvi, una marcada tendència a interioritzar-se enduits per l'ensomni o la fantasia (*autisme* de Bleuler).

El tipus extravertit com el sintònic, centrífug, sentimental, és realment l'antípoda de l'anterior. Abocat a les finestres dels sentits la seva vida interior és pobre, però vibra, *sintonitza* amb la realitat exterior. Individus dotats de gran dinamisme primer obreu i després penseu (Jung).

(3) F. ACHILLE-DELMAS, MARCEL BOLL: *La personnalité humaine. Son analyse*. (1930) Flammarion, Paris.

El temperament està integrat per cinc disposicions afectivo-actives: Avidesa, Bondat, Sociabilitat, Activitat i Emotivitat. Quan una d'elles està desigualment representada en relació amb les altres, ens trobam davant la constitució psicopàtica i quan el desequilibri s'accentua de manera extraordinària caim dins la follia corresponent. Vegi's el quadre que segueix:

RELACIONS ENTRE FOLLIA, SEMIFOLLIA I ESTAT NORMAL SEGONS
DELMAS I BOLL

NORMALITAT	SEMIFOLLIA	FOLLIA
Disposicions afectivo-actives (Delmas-Boll)	Constitucions psicopàtiques (Dupré)	Psicosis constitucionals
Avidesa. . . .	Const. paranòica . . .	Paranoies
Bondat	Const. perversa. . . .	Follia moral
Sociabilitat. . .	Const. mitomaniaca . .	Histerisme, etc.
Activitat	Const. ciclotímica . . .	Psicosi maníaco-depressiva
Emotivitat . . .	Const. hiperemotiva . .	Psicosi emocional

La concepció determinista de Delmas i Boll repercuteix poderosament dins el camp pedagògic i valent-nos de les seves mateixes paraules direm que «l'educació és a la vegada possible i limitada: *possible* perquè a la personalitat innata se superposa progressivament una personalitat adquirida sobre la qual nosaltres tenim una certa influència; *limitada*, perquè la personalitat innata resta sempre predominant... Resumint, l'educació pot enunciar-se en els termes següents: *Donada una determinada personalitat, ¿com obtenir el màxim rendiment tant pel que fa referència a l'espècie com pel que fa referència a l'individu?»*

Fins aquí Delmas i Boll. Realment, davant l'abast i transcendència del seu sistema no hem pogut menys de donar-ne una lleugera notícia.

En efecte, ¡quantes noves orientacions per la pedagogia i la Higiene mental! Si l'educació per ésser una realitat suposa abans el coneixement de l'infant, si avui gràcies als esforços i la mentalitat dels Binet i Claparède tenim «idees modernes damunt els infants» i podem «diagnosticar les aptituds dels escolars i establir escoles a mesura», etc., ¿no arribarà el dia en què aquesta tria i classificació se faça d'una manera més perfecta i completa tenint present el

factor constitucional? Si l'educació ha de treure el màxim partit d'una personalitat innata determinada, ha de tenir en compte els seus elements temperamentals. Impossible d'emprar la mateixa tècnica a introvertits i extrovertits, posem per cas. Perquè allò que pels uns constitueix un preciós estimulants esdevé una violenta metzina pels altres. Vetaquí, doncs, que la pedagogia es pot convertir en el més valios element de la Higiene mental; una bona orientació pedagògica pot ajudar eficaçment al predisposat a lliurar-lo de la follia que l'amenaça.

c) HIGIENE MENTAL I SEXUALITAT

Ja tenguérem ocasió de referir-nos, en tractar de les causes de follia, a les relacions entre civilització i sexualitat; ara hem d'insistir en la importància que mereixen els problemes sexuals a la Higiene mental.

Aquesta importància ja ningú no la posa en dubte; tots els autors reconeixen la poderosa influència que la *libido* exerceix damunt el psiquisme. Sense sentir-nos pansexualistes a l'estil freudià, hem d'admetre l'existència d'una força eròtica més o menys acusada segons els subjectes, més o menys ostensible dins el camp de la consciència, però que cal cuidar i vigilar, perquè de no fer-ho així podria posar en perill el nostre equilibri psíquic. És per això que la Higiene mental, atenta a la seva missió, no es pot desentendre del fet sexual i tracta d'enfocar-lo com és degut.

I el primer que es troba al davant és una total desorientació. Ignorància i desorientació en matèria sexual. Comptadíssimes són les persones que s'adonen de la seva transcendència; la humanitat juga inconscientment amb la caixa dels vents; no és d'estranyar que més tard bramuli la tempesta.

En efecte, la societat moderna que s'afanya a resoldre tots els problemes materials fins a arribar a satisfer les més petites necessitats, que tendeix a procurar-se el major confort i comoditat possibles, que cerca el màxim rendiment amb el mínim d'esforç i que es desvetlla per tot el que representi un progrés, un triomf de l'home damunt el medi, quan es tracta de la sexualitat perd aquesta norma directriu i sembla que es complau a crear necessitats que després ella mateixa no deixa satisfer. Estimula la fam amb plats de selecte

refinament, però quan els succs gàstrics estan a punt per pair, cau damunt la taula la vareta del Dr. Tirteafuera que diu: Aquí comença el que és prohibit.

Contra aquesta incongruència, la Higiene mental aixeca la seva veu: No, el nostre cos no pot ésser tractat d'una manera arbitrària, no es pot estimular les secrecions internes en un sentit determinat per fer-les tornar enrera de sobte al crit casernari de mitja volta; no es pot jugar impunement amb la naturalesa; ella vetlla pels seus determinismes i una de dues: o hem de satisfer *sense dilacions* el psiquisme inferior esvalotat o no s'ha de començar el que no es pot dur a termini. Del contrari, vendran els conflictes subconscients, els desequilibris emocionals i les crisis d'histerisme.

El problema és força clar: els nostres costums són antinatural i, per tant, no poden conduir a res de bo; o bé hem de tornar a les tradicions de castedat o hem d'ésser més *immorals*, valgui la paraula, del que som avui, i donar a la joventut que balla, flirteja i es *cocktailitza* la satisfacció natural dels seus desitjos hipertonzats. Vetaquí el dilema: a una banda la cristiana castedat entre les relacions intersexuals, a l'altra la plena llibertat sexual de les *petting-parties* nordamericanes (1). Cal escollir entre les dues solucions, però no romandre ni un moment més en una posició ambigua i funesta.

I aquí sorgeix una eterna qüestió: ¿La castedat és possible? ¿És, per altra banda, científicament aconsellable?

La reacció dels psiquiatres a favor de les normes de castedat és vertaderament notable en aquests darrers anys. Molt lluny de defensar aquelles vàcues teories del segle passat que sostenien la necessitat d'efectuar la unió sexual d'una manera periòdica a partir d'una certa edat i fins i tot aconsellaven als joves el comerç amb proxenetes com antídote de pràctiques antinatural, preconitzen en canvi l'abstenció com a mesura saludable i la consideren única solució pel psicòpata o predisposat a les malalties mentals (2).

(1) Vegi's HARRY ELMER BARNES: *El sexo en la educación*. Versión española de R. Cansinos. M Aguilar-1930.

(2) "La tesi que l'instint sexual és irresistible i que deu ésser satisfet baix pena d'una alteració més o menys greu de la salut perd terreny de cada dia... La continència és un estat normal, perquè és compatible amb una salut física i psíquica normal des de tot punt."

ROGUES DE FURSAC: *Psychiatrie*.

"S'ha operat un canvi *frappant* dins l'opinió medical quant a la necessitat de relacions sexuals i els pretenguts desfavorables resultats de la continència. La literatura mèdica actual abunda en declaracions precises i peremptòries... Els casos de desitjos irreprimibles són considerats com a patològics i no com a normals, com a relativament rars, i no com usuals i freqüents."

ABRAHAM FLEXNER: *La prostitution en Europe*. Paris 1919.

d) HIGIENE MENTAL I ORIENTACIÓ PROFESSIONAL

Els homes, com és prou sabut, no tenen les seves facultats igualment desenrotllades. Hi ha grans diferències individuals i generalment un predomini de certes facultats damunt les altres, fet que justifica el títol d'individus imaginatius, memoristes, reflexius, etc. que apliquem usualment.

Aquesta desigual distribució d'aptituds o disposicions és condició bàsica de la perfecció social, ja que ella es fonamenta en la divisió del treball, i la divisió del treball suposa temperaments i aptituds diverses, així com també el predomini de certes disposicions damunt les altres. Si tots els homes estiguessin igualment dotats, les obres de la Humanitat no sortirien mai d'una vulgar mediocritat; tothom serviria per a tot, però ningú no seria mestre en res, no existirien les grans creacions artístiques i literàries, ni tampoc les grans concepcions científiques que fan possible el progrés.

És clar, doncs, que la perfecció social suposa cada home en el seu lloc, és a dir, allà on la seva constitució i capacitats donin el millor rendiment. Aquest és l'objecte de l'orientació professional: *donar a cada individu, previ l'estudi de les seves disposicions i aptituds, el lloc que li pertoca dins la comunitat social.*

La importància de l'orientació professional és grandíssima: ¡Quantes desgràcies, quantes desfetes materials i morals, quantes neurosis i psicosis s'evitarien si es tengués en compte la vocació, si es sabés elegir l'ofici o la carrera convenients! ¡Quants d'homes admirablement dotats fracassen en la lluita de la vida per haver equivocat el camí! Però quan se n'adonen del seu error ja és tard, els falta l'embranchida i el calor de la joventut i per altra banda els interessos creats i la poderosa força de la inèrcia els traven fortament les cames... Allavors, veuen com antics companys, menys rics de facultats, però que tengueren la sort d'encertar amb l'orientació

“Quan més temps, s'és continent, més fàcilment és suportada la continència i menys sentida la impulsió sexual.”

MOLL: *Handbuch der Sexual Wissenschaften*. Leipzig, 1912.

“Els homes absolutament sans, sexualment normals, poden sense perill de malaltia arribar i de passar de molt la seva maduresa sense exercir les funcions sexuals a condició de no rebre excitacions? especialment si en lloc d'un tal estimulants, es lliuren a exercicis moderats i a ocupacions mentals apropiades. El peresós no pot restar continent.”

TOUROU: *Zeitschrift für Bekämpfung der Geschlechtskrankheiten*, XIII.

idònia al seu temperament i disposicions, arriben a la davantera i triomfen plenament.

“No cal, doncs, insistir damunt l'interès de l'orientació i de l'adaptació professionals que ben realitzades disminuiran el nombre de desplaçats, de descontents, d'incapaços, de *surmenés*.”

“Nombroses observacions demostren, en efecte, l'origen psico-gen de les neurosis, que cal considerar moltes vegades com a condicionades per una impossibilitat d'adaptació del subjecte a l'ambient i a les obligacions del treball a les quals està sotmès (1).”

e) HIGIENE MENTAL I ORGANITZACIÓ DEL TREBALL

La Higiene mental, diuen Toulouse i Genil-Perrin (2), deu actuar d'una manera preponderant dins l'organització del treball, ja que les professions actuals exigeixen de cada dia més posar en joc les funcions psicomotrius de memòria, atenció i judici.

La profilàxia mental pot i deu exercir-se en les col·lectivitats obreres en ocasió del treball professional o industrial. El *surmenage* i la mala organització del treball figuren en primer terme a l'etiologia dels trastorns mentals.

“Estudiant les condicions psicològiques del treball, no seguint un grosser empirisme, sinó ajudats de les tècniques precises de la psicologia experimental moderna, s'aprendrà a economitjar l'esforç mental de l'obrer.”

“Bastant s'ha fet pel costat de la higiene corporal a les grans fàbriques, sobretot a Amèrica, millorant la il·luminació, la ventilació, instal·lant aparells protectors contra els accidents de treball, etc., però la psicologia professional ha estat totalment ignorada fins fa molt poc temps.”

“L'estudi de la psicologia industrial ha estat objecte d'atenció els E. U. per E. Southard i Carbone Parkx. Per l'examen mental dels obrers, aquests autors han pogut demostrar que era sovint degut a un estat psicopàtic que certs treballadors perdien la seva plaça...”

A l'important congrés d'higiene industrial celebrat a Swanick, Derbyshire (Anglaterra), Myers demostrà la importància del temps

(1) POTET: *Hygiène mental*.

(2) Tot aquest apartat està extret de POTET.

de repós a les fàbriques; les estadístiques senyalen que una reducció de 3 % a les hores de treball dóna, en canvi, un 5 % d'augment de la producció.

La temperatura i la insuficiència de la il·luminació també deixen notar la seva influència. Watson creu que existeix una temperatura òptima (19^o6) pel rendiment obrer.

Posteriorment, s'ha treballat molt estudiant els factors físics i psicològics que condicionen el rendiment. Sortiríem dels límits que ens hem imposat si en féssim referència; solament apuntarem que són molts els grans industrials que, deixant de banda els mòbils altruistes que puguin animar-los, es preocupen de la Higiene mental pel compte material que els té. La mateixa raó que a l'any 1875 va invocar el cèlebre economista Jeremies Bentham al Parlament anglès i que mogué aquest a votar la seva llei de Sanitat, la primera del món i pedra angular de la higiene moderna (1).

f) LA HIGIENE MENTAL I LA PRODUCCIÓ LITERÀRIA I ARTÍSTICA

És possible que després de llegir l'anterior paràgraf, algun faça la mitja rialla en veure com la Higiene mental fa irrupció dins el mateix clos de l'art. Tanmateix no li queda altre remei. Com que el tema és delicat preferim cedir la paraula a Genil-Perrin, prestigiosíssim psiquiatra francès que en la seva interessant monografia *L'hygiène mentale dans l'Art* (2) aborda resolutament aquest extrem.

“L'obra d'art, i jo prenc l'expressió en el seu més ample sentit: obra musical, manifestació plàstica, quadre, estàtua, dansa, obra literària, novella o peça de teatre, film cinematogràfic, actua per l'intermedi dels nostres sentits damunt la nostra intel·ligència o damunt la nostra afectivitat i porta en si mateixa una força que s'incorpora al nostre psiquisme per esdevenir-ne una composant. Cal vetllar perquè aquesta acció s'exerceca d'una manera saludable i no perniciososa.”

“L'obra d'art pot ésser útil o danyosa per la seva potència suggestiva, pel desencadenament de tendències imitatives que provoca en nosaltres. Actuant com és pròpi damunt l'ànime colectiva

(1) Vegi's SALVAT: *Tratado de Higiene*.

(2) *Bulletin de la Ligue d'Hygiène mentale*-1922.

de les masses, orienta els esperits, amb la mateixa facilitat, cap el bé o cap el mal, cap a l'exercici harmoniós de les tendències racionals o cap a la desviació dels nostres instints."

"Ella és susceptible de despertar les perversions latents que dormiten al fons de la nostra ànima, refrenades per la censura personal o per l'educació."

"Això són ja llocs comuns. Tothom sap que l'espectacle del crim pot engendrar el crim. Goethe porta a la consciència molts suicidis provocats per l'exemple de Werther. Nosaltres hem tengut la nostra hora de literatura malaltissa que ha multiplicat els símptomes del mal romàntic. ¿Quins estralls no han causat dins el gran públic els estetes *moutonniers*, els apòstols genials dels paradisos artificials?"

"El control psiquiàtric pot, doncs, exercir-se útilment, damunt la producció literària, artística i cinematogràfica. I és especialment útil pel que respecta al cinema ja que aquest es dirigeix a un medi particularment receptiu, amb una vivíssima potència de suggestió i dins condicions d'ambient molt favorables a l'eficàcia de la seva acció."

"Aquestes consideracions han merescut, a Suècia, l'atenció dels poders públics, i la llei de 1911 damunt la censura dels films preveu la creació d'una plaça de censor psiquiàtric encarregat de dita missió."

* * *

Passem ara a l'estudi de les *realitzacions*.

És la primera la creació de *fitxers de psicòpates*.

L'Estat deu conèixer, no tans sols els seus anormals, sinó també els qui estan predisposats a tornar-hi a fi d'evitar aquesta desagradable contingència. Si la societat, en la lluita contra el crim, s'ha vist obligada a fitxar els delinqüents (fitxers de penats i rebels), en la lluita contra la folia ha d'apel·lar també a aquest procediment.

Meditant damunt aquest extrem sembla que les fitxes podrien obtenir-se de diverses procedències (Manicomis, Dispensaris mentals, Presons, etc.) a base dels casos que s'haurien intervengut. No hi ha res a objectar, sinó és la insuficiència d'aquesta labor.

En efecte, prevenir un cert nombre de casos és realment tasca positiva, però insuficient; falta la sistematització, el caràcter d'universalitat, condició *sine qua non* per obtenir l'eficàcia; si no resolem tots els casos no resolem el problema, això és evident.

Una sola ocasió se li presenta a l'Estat per intervenir amb èxit. És quan l'infant acut a l'escola, admetent per endavant que sigui un fet l'ensenyança obligatòria. I deim una sola ocasió perquè encara que existeixi una llei militar obligatòria aquesta no regeix, naturalment, més que pels homes. Si l'assistència obligatòria a l'escola és una realitat, no li serà difícil a l'Estat establir un servei que s'encarregui d'estudiar tots els infants de la Nació o regió des del punt de vista psiquiàtric.

De l'examen dels infants a l'escola primària obtindrem una fruitosa classificació: els *normals*, els *supranormals* i els *anormals*. Deixant de banda la importància de la selecció dels superdotats i fixant-nos de moment en els *anormals* podrem dividir-los en *infra-normals* o *retardats* i *anormals en potència*, és a dir, capaços d'esdevenir anormals (folls i semifolls) el dia de demà. I dins aquests encara deurem establir una darrera divisió entre els *possibles* i els *probables* amb l'objecte de poder prendre les mesures oportunes.

¿I la tècnica? ¿Com durem a la pràctica aquesta idea? ¿Tots els infants han de sofrir l'exàmen del psiquiatra?

A primera vista la tasca a realitzar imposa per la seva magnitud; és realment enorme, gegantina. Tanmateix, la manera de resoldre-la és fàcil si meditam una mica.

Sense voler exigir que el mestre sigui un psiquiatra, tot funcionari públic encarregat de la cura i formació d'infants pot posseir nocions elementals de psiquiatria que li permetin distingir els normals, supranormals i anormals. Uns cursets d'iniciació organitzats per la Inspecció de 1.ª ensenyança pot donar als mestres el mínim de coneixements per poder omplir un senzill qüestionari o fulla oficial.

Després vendria la segona part a càrrec del metge psiquiatra, que consistiria en l'estudi i classificació dels supranormals i anormals.

D'aquesta manera, en pocs anys tendriem uns fitxers complets, que centralitzats a una oficina nacional o regional podrien ésser la font d'estudis estadístics de gran transcendència; tant des del punt de vista científic, com del pràctic en el seu aspecte mèdic, higiènic, i criminològic.

Conseqüència obligada d'aquests treballs preliminars serien:

En primer terme les *escolas de superdotats* i les *d'anormals*; les primeres per formar la que més tard ha d'ésser la *élite* nacional, els futurs estadistes, literats, homes de ciència, etc.; les segones per obtenir el màxim rendiment d'aquells degenerats.

La Societat no pot desatendre aquest problema que no té solament el caire romàntic, sinó el pràctic que reclama urgent solució. Molt bé diu Binet; “*L’Estat no es pot permetre el luxe de desatendre els seus anormals*”.

La segona realització la constitueixen els *Dispensaris d’Higiene mental* on són estudiats els psicòpates que de manera espontània o acompanyats de la seva família acudin al consultori cercant remei per les seves molèsties.

Com diuen Toulouse, Genil Perrin i Targowla l’eficàcia d’un dispensari de profilàxia mental depèn abans que tot del seu servei social. Aquí més que en lloc és de primera importància la labor de les enfermeres visitadores. Nombrosos són els petits psicòpates que ignoren el seu estat, o que no volen ésser tractats o que els falta l’energia necessària per acudir sols a la consulta.

La «social-worker» és, doncs, l’auxiliar indispensable del metge, la gran col·laboradora.

Una vegada el psicòpata ha estat estudiat i diagnosticat poden ocórrer dos casos: o bé el malalt pot tractar-se a casa seva seguint el pla imposat pel metge i assistint periòdicament al dispensari on li són facilitats també els medicaments, o bé el cas revesteix una certa gravetat o exigeix indicacions especials impossibles de realitzar dins el medi familiar que fan aconsellable l’ingrés al servei obert, a l’hospital psiquiàtric.

I aquesta és la tercera de les realitzacions de les quals pensam parlar: *l’hospital psiquiàtric*.

Els Estats Units han estat els primers que han organitzat els serveis oberts pels psicòpates. França ha seguit l’exemple gràcies al poderós impuls de Toulouse que en poc temps ha sabut desvetllar l’atenció dels governants vers la Higiene mental i que a l’any 1921 va aconseguir la creació del Centre de Psiquiatria i de Profilàxia mental, del qual l’Hospital Henri Rouselle n’és principal element (1).

(1) El Centre de Psiquiatria i de Profilàxia mental compren els següents organismes:
1.er Un Dispensari per l’exàmen, la tria i el tractament dels malalts;

Gran és la importància dels hospitals psiquiàtrics i sens dubte el servei primordial de l'organització psiquiàtrica. En efecte, el foll, encara que se l'anomeni alienat (1), no és encara un ésser estrany a la Societat, sinó que pot ésser reintegrat a ella.

El nostre poble atribueix a la folia caràcter d'incurabilitat, per això en dir: «*En Tal ha tornat "loco"*» creu que el Manicomi és un *in pace*, on una vegada entrat ja no se'n surt mai més.

Cal esvair aquest malentès. La folia és curable de la mateixa manera que ho són les altres malalties del cos. El que generalment passa és que per un conjunt de circumstàncies d'ordre social i familiar els folls arriben als establiments psiquiàtrics en un estat deplorable. Quan una família es decideix a portar un membre seu al Manicomi, és perquè ja dona el cas per perdut. Naturalment, aleshores es pot fer molt poca cosa, la malaltia ha pres massa força o s'ha fet crònica.

¡Quan diferents serien els resultats si des del primer moment el malalt fos atès com el seu estat demana, si tot d'una, sense perdre temps la família el lliurés a l'hospital psiquiàtric!

Si així es procedís, l'estadística seria *brillant*; sortirien curats o remesos de llurs transtorns més del 50% dels individus ingressats tal com succeeix a les nacions més civilitzades.

Però això no és obra d'un dia. Cal corregir molts malentesos i deficiències, començant per esmenar la legislació i el significat de certes paraules (2). No és extrany que la gent senti aversió al Manicomi, si a l'entorn d'aquesta paraula tot fa olor de presó i com a tal sembla que el que entra allà dins quedi marcat per a sempre.

Reclusió dels alienats, llicències temporals, etc., eren paraules formulàries a la legislació antiquada del 85, vigent fins ara fa mig

2. on Un Servei social per seguir a defora els malalts del dispensari i els que han sortit del servei d'hospitalització, així com també els psicòpates que li són assenyalats;

3. er Un Servei d'hospitalització per l'observació i el tractament dels malalts que requereixen cura contínua;

4. rt Un Servei de visites a domicili;

5. è Laboratoris d'examens i recerques.

6. è Un Institut de Psiquiatria i de Profilaxia mental de l'Escola d'Alts Estudis;

7. è Una Escola de Profilaxia mental, destinada a formar agents de tota classe, especialitzats dins la psiquiatria aplicada.

(Extret d'un follet oficial intitulat: *Centre de Psychiatrie et de Prophylaxie mentale. Hôpital Henri Rousselle, Organisation et fonctionnement.* Paris.

(1) De *alienum*, estrany.

(2) Molt ha fet la República en aquest particular i és d'esperar que la moderna llei del 3 de juliol serà seguida d'altres disposicions orientades en el millor sentit.

any. Moltes traves per entrar, no menys dificultats burocràtiques per aconseguir la sortida, feien que l'estada al Manicomi imprimís caràcter al malalt que hi passava.

Això per una banda, i per l'altra l'aspecte exterior dels antics manicomis, les reixes a les finestres, les parets altes dels patis, cadenes i argolles que era freqüent emprar donava a aquets establiments un caràcter híbrid entre conventual i carcerari.

Aquesta era la impressió, impressió penosa que encara avui influeix poderosament damunt les famílies, i com que els prejudicis socials constitueixen la pauta de la conducta de la majoria, es decideixen generalment a resoldre la qüestió en sentit negatiu; posats davant el dilema, tot primer que ingressar el malalt al Manicomi.

Aquest ha d'ésser un dels motius per esborrar el nom de Manicomi. Encara que el nom no fa la cosa, en aquest cas el canvi de nom aniria lligat a la nova organització dels serveis psiquiàtrics que presentaria una completa independència entre el servei d'aguts (Hospital psiquiàtric o servei obert) i el servei per crònics (Asil d'alienats). Per entrar al primer tota classe de facilitats; pel segon els tràmits que la llei disposi. D'aquesta manera entrar a una clínica psiquiàtrica significarà el mateix que ingressar a una clínica quirúrgica o a un establiment balneoteràpic.

* * *

El ferm convenciment de la importància que assoleix la difusió i propaganda dels principis de la *Higiene mental* com a factor ineludible de la *Lluita contra la follia*, ha estat el mòbil que ha inspirat aquest modest assaig de vulgarització. Creim també que LA NOSTRA TERRA, de nosaltres tan estimada, en oferir les seves columnes per l'exposició de problemes d'una tan alta transcendència ha estat conseqüent amb l'ideari cultural i patriòtic que l'anima, des de la seva naixença i ha donat un exemple digne d'ésser imitat.

JOAN I. VALENTÍ

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

CRÒNICA

COMUNICACIONS TRAMESES.—Per encàrrec del Sr. Secretari de l'Excel·lentíssima Diputació enviam dos oficis als Srs. Hernández Mora i Isidor Macabich, de Menorca i Eivissa respectivament, en els quals es dóna a conèixer l'acord de la comissió gestora de la Diputació sobre les Càtedres d'Estudis Baleàrics.

Altres a tots els Delegats de pobles, que pels quals oferíem la nostra publicació "Calendari Mallorquí".

Comunicació a l'Excma. Diputació on exposàrem el pla d'Estudis Baleàrics per a la seva aprovació o rectificació.

COMUNICACIONS REBUDES.—Dels esmentats Srs. Hernández Mora i Isidor Macabich, en les quals ens regracien les nostres gestions en pro de la creació de Càtedres d'Estudis Baleàrics.

Una altra de "Palestra", per la qual ens inviten a la commemoració del saqueig de Cambrils i al campament que prop de dita vila començà el 27 de desembre.

De l'Excma. Diputació de Balears on ens comuniquen haver acceptat íntegralment el pla d'Estudis presentat.

PLA D'ESTUDIS BALEÀRICS.—Ha estat presentat per l'Associació i aprovat per l'Excma. Diputació de Balears el següent pla d'Estudis i el seu corresponent professorat:

Mallorquí (1er curs): Francesc de S. Aguiló.—Mallorquí (2^{on} curs): Estanislau Pellicer.—Elements de Geografia de Mallorca: Josep Rosselló.—Elements d'Història de Mallorca: Elvir Sans.—Elements de Literatura de Mallorca: Guillem Colom.—Elements de Folklore Mallorquí: Andreu Ferrer.—Elements d'Història de l'Art i Arqueologia: Guillem Forteza.

SECCIÓ D'ASPIRANTS AL MAGISTERI NACIONAL.—Afilada a "Joventut Escolar" ha estat creada aquesta secció que durant les vacances de Nadal a duit a terme la següent tasca cultural: Visites a les fàbriques: "Manufactures Femu", "El Espejo Mallorquí" i "La Moderna"; una conferència sobre el "Concepte filosòfic de la vida" a càrrec de Joan Sanxo i una sessió de pràctiques de microscopi que dirigí En Joan Muntaner.

E L S L L I B R E S

MACABICH LLOBET, ISIDORO.—*Nuevos versos.*—Poesias castellanas e ibicencas.—Edición de «Ca-nostra» (Ibiza).—Imprenta de Francisco Soler, Palma. 1931—50 pp.

Arribà a les nostres mans el tomet de poesies esmentat, com un bell present nadalenc de l'illa germana, que el seu autor, ja de temps conegut entre nosaltres, ofereix amb una gran exquisidesa.

El volum conté, a més del pròleg, vuit poesies castellanes i vuit poesies eivissenques. Com es veu, no és una obra extensa, però, en canvi és substanciosa, ja que és una selecció de la producció d'En Macabich, feta per ell mateix, entre les dates 1902-1930.

En la poesia eivissenca, l'autor conserva estrictament la forma dialectal, conformant la grafia a la fonètica i ho fa constar així en el pròleg, com advertència al lector. Nosaltres, respectant l'opinió i els fonaments d'En Macabich, hauríem sacrificat un poc les formes escrites massa dialectals en benefici de la unitat de la llengua literària. I no es crega que així restàs desfressada la varietat dialectal que cultiva l'autor. La nostra llengua, escrita amb l'ortografia unificada, pot i deu ésser llegida per cadascú segons la seva fonètica peculiar. (Així, p. e., els catalans i eivissencs llegiran com a *u* la *o* àtona, mentre la major part de mallorquins la pronunciaran *o*. I de manera semblant, sense necessitat de suprimir-la gràficament, deixarem uns i altres de pronunciar la *r* en trobar-la escrita en final de paraula. Etc.)

Per tal que el lector faça coneixença amb el volum, transcrivim a continuació una bella poesia de caient popular continguda en aquest llibre, fent-ho amb l'ortografia de l'Institut, adoptada per la nostrare vista:

SA TAÛT DES FUSTERET

*Fusteret, bon fusteret,
sa taüt que ara gornies,
¿per qui ha de ser? — ¡Déu ho sap!
Sempre en tenim d'enllestides.*

*Donzelleta o fadrinet
deurà ser qui hi prenga via,
que és blanca com una neu,
creuada de negres cintes.*

*—Fusteret, bon fusteret,
faça la Verge Maria
que qui l'haurà de mester
en gràcia de Déu estiga.*

*Passen dies, passen nits;
roses i lliris florien;
sa cara des fusteret,
com una flor s'ha marcida;*

*Una cara de bondat,
tocada de melangia...
¡Com sentint ja que el cridassen
veus fondes de l'altra vida!*

*Passen dies, passen nits;
roses i lliris florien;
pregant a la Verge i Mare
es fusteret es moria.*

*Es metges no hi poden més,
no hi valen ses medecines;
és una bona animeta
i el Bon Jesús la desitja.*

*—Ja arriben es capellans.
—¡Quina taüt tan polida!
—¡Ai, qui li 'via de dir
quan fa poc que la gornia!*

No hem de descobrir, però, el poeta, perquè el poeta fa temps que s'ha dat a conèixer, i en aquest cas particular podríem dir que En Macabich és la representació espiritual de l'illa germana, que viu i batega entre nosaltres.

Els dos aspectes d'En Macabich, el castellà i l'eivissenc, són com l'anvers i el revers de la seva personalitat literària, i nosaltres considerariem com l'anvers, la seva producció en llengua vernacle, que al nostre concepte és la més matisada i la més sentida. Ja ho diu—parlant d'aquest autor—A. Rubió i Lluch: “La bella visió d'Eivissa, que dóna V. en *S'Aufabaguera*, que recorda *La Serra* de l'Alcover, no podria expressar-la en castellà. En canvi ¡quan no li hauran agraida els eivissencs! Jo no ho sóc pas, i n'he restat encisat.”

Això que deixem consignat no vol dir, però, que la poesia castellana d'En Macabich desmereixi, sinó que no hi ha en ella aquella pura i directa transcripció sentimental que vessa en tota la seva producció en la llengua pròpia.

La selecció de l'obra poètica d'Isidor Macabich és digna de lloança i ens arriba al cor, però la part eivissenca és superior a la castellana en sentiment i en expressió, tot i que la transcripció dialectal adoptada li dóna un aspecte gràfic poc escaient.

VERDAGUER, MARIO.—*La mujer de los cuatro fantasmas.*—Novella.—“Ediciones Mentora”.—Barcelona.—280 pp.

L'autor mallorquí, d'aquest llibre escrit en castellà,—com tots els seus—és massa conegut entre nosaltres perquè en vulguem fer la presentació. Fent el judici de les seves obres, Eduard Gómez de Baquero, el qualifica, com “el mejor de los nove-

listas de la nueva generación". I, entre altres, li dediquen elogis semblants, José Francés, José M.ª Salaverría, Ballesteros de Martos i Cristóbal de Castro.

Ara, l'autor de "La Isla de Oro", de "Piedras y Viento", de "El Marido, la Mujer y la Sombra", etc., ens ofereix la nova producció novel·lesca "La mujer de los cuatro fantasmas". Aquesta novella de Màrius Verdaguer, feta amb una traça i una gosadia no superades per cap dels nostres autors d'avantguarda, ve a ratificar-li la fama literària aconseguida en les altres publicacions. La novella es desenrotlla dins un pla d'ultramodernitat, i en l'escenari, hi juguen a l'ensem els personatges reals i els psíquics.

L'espiritisme, la subconsciència, el freudisme, ens tenen l'atenció manllevada, i l'interès de la lectura va creixent, tant com més va complicant-se el cabdell de la trama.

Les descripcions preciosistes, que en el transcurs de la narració hi inclou adesiara l'autor, són d'una potència artística grandiosa. El relleu diferencial i característic dels personatges que hi juguen, ben marcat. El fons d'ironia, ben remogut, puja a la superfície de l'obra i li presta noves irisacions.

Volem esmentar alguns dels trets que més caracteritzen l'obra. Per exemple: la doble figura de Lady Guilfort, el príncep rus, el poble de Kuntag, un paisatge holandès, el duc d'Auxerre, Wang...

Ara bé, per ésser del tot imparcials, hem de dir també que no ens explicam el final de l'obra, millor dit, la manera d'acabar l'obra. Sembla que l'autor ha sabut capir, per endavant, l'interès progressiu que en el lector havia de desvetlar la novella, i que, quan el té en el grau màxim, en el punt culminant de la curva, es complau en tallar-li brusquement el camí. Si és la novetat el que ha volgut cercar, hem de convenir que bé l'ha trobada, però, repetim, que aquest final de l'obra ens fa l'efecte d'una desillusió, de no haver pogut aconseguir—nosaltres—una cosa promesa quan totes les possibilitats eren favorables per obtenir-la. L'autor sembla que diu: ¡Prou! Estic cansat. Arranja't com vulguis!

"La mujer de los cuatro fantasmas", assolirà l'èxit obtingut per les altres millors obres de Màrius Verdaguer.—E. S. R.

RICCARDI, RICCARDO.—*Viaggio a Maiorca.*—R. Società Geografica Italiana.—Roma, 1931.—17 pp. + 6 pp. de gravats i 1 mapa.

L'estudiós geògraf italià senyor Riccardi acaba de publicar, en el fascicle abans dit, part de la conferència llegida el 28 de maig darrer al local de la Societat esmentada.

Apart de les observacions personals de l'autor, que són molt nombroses, ha begut aquest en bones fonts, i el seu treball revela un coneixement ben exacte, amb referència a l'illa, de les matèries que comprèn avui la ciència geogràfica, és a dir: Geologia, Economia, Geografia humana, etc.

Res no diríem d'un petit defecte constatat, si no sabéssim que el senyor Riccardi prepara una important monografia sobre Mallorca, obra on desitjaríem no observar l'alludida màcula. Ens referim a les vacil·lacions de l'autor que adés adopta una toponímia mallorquina (ben o mal ortografiada), adés espanyola italiana o mixta, p. e.: *grotte del Drago, Cueva Negra, Cova dels Coloms, Cabo des Piná, cabo del Pinar, Cabo Vermey...* No li fem retret d'altres, com *Santañy*, perquè la nomenclatura oficial consagra un tal barbarisme.

Aquest treball de R. Riccardi és, doncs, solament un tast del que podrà ésser la seva obra definitiva sobre Mallorca que esperam amb impaciència.—E. P.

FUSET TUBIÀ, DR. JOSÉ.—*Diccionario Tecnológico de Biología*.—Libreria Bosch.—Barcelona, 1931.—587 pp.

Ha aparegut, no fa massa, dignament editat per la llibreria Bosch de Barcelona, un nou llibre de Biologia. Aquesta obra és un nou encert del culte catedràtic de la Universitat de Barcelona Dr. Josep Fuset Tubià, del qual són sobrerament conegudes les anteriors obres didàctiques. Es tracta d'un diccionari en el qual es troben definides d'una manera clara i senzilla les expressions de la terminologia biològica.

La nova producció del Dr. Fuset, oferta com "homenatge a la gloriosa restauració de la República Espanyola" ve a omplir un gran buit dins la bibliografia científica. La Biologia, diu l'autor en el pròleg, és una ciència en ple desenvolupament, en la qual els problemes es multipliquen; les tasques d'observació i experimentació, creixen contínuament, descobreixen formes i estructures que estableixen un tecnicisme necessari en llibres i revistes on es defineixen els múltiples fenòmens de la vida al compàs del seu descobriment. A aquestes dificultats és precís afegir les motivades per les sinonímies i superposició de termes de diferent significat en les diferents disciplines científiques.

Totes aquestes consideracions han mogut al Dr. Fuset a la publicació del seu diccionari. En ell trobam més de vint mil vocables repartits entre les següents ciències biològiques: Anatomia (vegetal, animal, humana), Antropologia, Biofísica, Biogeografia, Biologia general, Bioquímica, Botànica general, Citologia, Ecologia, Embriologia, Etologia, Evolució, Filogènia, Fisiologia (vegetal, animal, humana), Fotogeografia, Genètica, Histologia, Microbiologia, Morfologia externa, Oceanografia, Ontogènia, Paleontologia, Parasitologia, Patologia parasitària, Química, Taxonomia, Tècnica histològica, Teratologia, Zoogeografia, Zoografia, Zoologia general i Zootècnia.

La utilitat d'aquest llibre no és sols per aquells que degut a la seva professió es veuen precisats a conèixer la terminologia científica, sinó també per totes les persones cultes, ja que el tecnicisme s'estén de cada dia dins el llenguatge vulgar del món il·lustrat.—M. M. i A.

Llibres nous:—Dr. Jordi Guasch: *El tractament de les anèmies* (Monografies mèdiques, 49);—Joan Estelrich: *De la Dictadura a la República*;—Josep M.ª de Sagarra: *El Poema de Nadal*;—*Diccionari de pobles i poblets de Catalunya*;—Jaume Vila: *Hores rurals*;—*Evangelis de Sant Mateu i de Sant Marc* (Vol. XI de la F. B. C.);—Joaquim Ventalló: *Pau Canyelles, ex-difunt* (novel·la);—*La Conquesta de Mallorca* (Col·lecció Gestes dels Catalans. Il·lustracions de J. Junceda. Llib. Catalònia);—Salvador Sabater: *Nadales i Pastors*;—*Les cent millors poesies líriques de la llengua catalana*, edició popular (Vol. 70 de la Col·lecció Barcino, tria de J. M.ª Capdevila).

L E S A R T S

EXPOSICIONS

MARÍA BENÍTEZ DE ÁVILA

L'exposició de la senyora americana Benítez de Avila a les Galeries Costa és una mostra de la simpatia que senten molts d'estrangers pel nostre paisatge, la qual cosa ens obliga a correspondre'ls amb afectuosa acollida, majorment en el present cas en què s'endevina el recolliment per enriquir les obres de minuciosos detalls, escull que salva en gran part la discreció de l'artista.

La qualitat i correcció de dibuix ens descobriria la seva inclinació per la pintura anglesa del segle passat, si no ens manifestàs haver-se inspirat en la manera de Reynolds el seu *Cap de nena* de més càlid ambient que les restants figures, de les que citarem: *Pagesa mallorquina* i la miniatura *Dona vella*.

Entre alguns quadres de flors, de bon gust femení, es remarquen *Orquídees* i *Roses*.

LENE SCHNEIDER-KAINER.—LEAR

La jove aquarellista alemanya Schneider-Kainer i el pintor rus Lear coincideixen, a les Galeries Costa, a portar-nos aires de la tempesta que des del començament del segle actual se desencadena a l'estranger. No és art nou, ni art vell, però a l'obra de l'una i de l'altre hi ha quelcom d'art veritable, i això és molt dir. Feta aquesta afirmació caldrà delimitar-la. La divergència dels treballs ens obliga a tractar-los separadament.

Schneider-Kainer és tota espontaneïtat; gràcia personal. Les línies àgilment traçades ostenten vigor i sentiment. Figures, arbres i edificis queden marcats per la seva fina sensibilitat i nerviós temperament. Les coloracions discretes no distreuen l'agradable impressió dels perfils. La col·lecció d'aquarel·les de tipus indús i xinesos és admirable. Els olis, paisatges de Mallorca, atenyen força subjectiva, però sense saturar-los de la nostra llum.

Lear manifesta la pretensió de pesar els elements que s'acomodin a les formes per ell imaginades i *pensades*. Sovint, passada la primera impressió un poc grotesca, ens descobreix valors plàstics de bona llei. La cara de la major de "*les dues germanes*" i la del *Retrat de l'artista Sivan* són encerts d'expressionisme sincer. En el *Paisatge de París*, d'un gris hivernenc, harmonitzen els verds vellutats de l'arbreda. La generalitat de les teles, presenten, malgrat llurs violències, estimables contrastos de colors. És obra, més que atractívola, interessant (com succeeix amb les dels mestres moderns que han influenciat el pintor durant la seva residència a París); i pot ésser profitós estudiar-la als que no se sentin atrets pel vertigen.—B. B. C.

CONCERTS

AGRUPACIÓ CORAL DE MÚSICA ANTIGA

Els dies 15 i 16 d'aquest mes, donà aquesta Agrupació dos concerts a la Sala Born. El públic fou ben escàs. Tant ho va ésser el segon dia que es pot dir que la sala era buida i això va fer ressaltar les dolentes condicions acústiques del local, que resten més dissimulades quan aquest és ple.

L'esmentada Agrupació, que dirigeix el Mtre. Isidre Moles, sembla que vol utilitzar per la consecució dels seus ideals artístics els procediments seguits pels cors russos, ukranians, etc. que han visitat Espanya diferents vegades. És a dir, en comptes de grans masses corals, com són ordinàriament les dels orfeons i cors catalans, un petit nombre de coristes de veus triades i disciplinades.

L'orientació ens sembla excellent, però la realització, fallida. Ni el Mtre. Moles condueix els seus cantaires amb justesa suficient, ni llurs veus són massa seleccionades i treballades. I mancant aquestes dues qualitats, essencials en un cor reduït, hem de confessar la nostra preferència per una més nutrida massa de coristes, on el tou de les veus pot amagar-ne millor els defectes.

Els programes eren ben escollits i per això solament es podia esperar una major concurrència. Cada un d'ells comprenia una part dedicada a la Cançó popular catalana, una altra al Motet i una darrera al Madrigal i a la Cançó dels segles XV i XVI.

CLAUDIO ARRAU

El dia 29, en els concerts de la "Asociación de Cultura Musical", tocà per segona vegada a Palma aquest notable pianista, del qual poc podríem afegir al que en diguérem ara fa un any en ocasió d'ocupar-nos dels seus anteriors concerts.

Pianista ben dotat, pot encarar-se amb les obres que majors dificultats tècniques ofereixen segur que li proporcionaran abundants i merescuts aplaudiments. Artista ben sensible, dóna a les obres executades l'escalf necessari per fer-ne sentir a l'auditori tota l'emoció, sempre respectant, però, amb la major honestedat artística, la intenció de llurs autors.

A l'igual que en els concerts del curs passat, on més ens agradà fou en Chopin, del qual interpretà un *Estudi* i la *Balada en la bemoll major*. Com a peça de "pes" executà el formidable *Vals Mephisto*, de Liszt, capaç de convèncer el més incrèdul de les extraordinàries facultats del concertista.

La darrera part era composta d'un interessant *Allegro bàrbar*, de Bela Bartok, i de tres fragments d'*Ibèria*, d'Albéniz, que foren excellentment interpretats.—E. P.

DOLORS PORTA

Aquesta jove pianista, pensionada de la Diputació de Balears, donà el dia 8 del mes passat un recital de piano al Teatre Principal.

No havent-nos estat possible assistir a dit concert, ens plau de reproduir en les nostres pàgines alguns paràgrafs de la crònica que B. S. escriu

a "La Publicitat" amb referència al concert que la Srta. Porta ha donat a Barcelona el dia 19 d'aquest mes:

"La jove artista executà un programa ben a propòsit per a posar en evidència les seves qualitats i la preparació acurada que en tots sentits assoleix. Més que obres per a enlluernar amb ostentacions de virtuosisme superficial, sabé triar, i hem d'aplaudir-ho, obres substancioses i representatives dels diversos estils, que l'obligaven principalment a manifestar la seva capacitat pròpiament musical, i que, altrament, no la dispensaven de posar a contribució la seva tècnica, assenyadament utilitzada, però, com a mitjà expressiu.

La impressió que ens deixà aquest recital fou, doncs, excellent, i creiem poder augurar que Dolors Porta, que amb tant d'encert dóna els primers passos en el difícil art al qual s'ha consagrat amb ferma vocació, si, com és d'esperar, persevera en el bon camí emprès, sabrà ocupar aviat un lloc destacat en els primers rengles dels nostres artistes."

RECULLS DE FORA

El de desembre haurà estat el mes apoteòsic del nou règim. En la sessió del dimecres dia 9 fou votada per les Corts Constituents la nova Constitució, per 378 diputats. Després de la votació solemne pronuncià un discurs el President de la Cambra, Sr. Besteiro.

L'endemà, dijous, fou elegit per les Constituents, President de la República Espanyola, per 362 vots dels 410 votants, el Sr. Nicet Alcalà-Zamora.

El dia 11—declarat festa nacional—prometé solemnement el càrrec el primer President, en el Palau de les Corts, on arribà acompanyat d'una nombrosa comissió de diputats que havien anat a cercar-lo de casa seva, i fou acompanyat després al Palau d'Orient, residència Presidencial, en comitiva triomfal; les tropes cobrien la carrera, i hi hagué gran parada militar i recepció.

L'endemà de la presa de possessió del President, el del Govern, senyor Azaña, posà en les seves mans la dimissió que hagué de reiterar, del Gabinet. Després de les consultes fou ratificada, com era previst, la confiança al Sr. Azaña, el qual començà les gestions per la formació del nou ministeri, que resultaren laborioses. Per fi dia 16 fou presentat al President de la República el nou Govern que, una vegada sortits del poder els radicals i el Sr. Nicolau d'Olwer, quedà constituït així: Presidència i Guerra: Azaña, Estat: Ll. Zulueta; Governació: Casares Quiroga; Justícia: Albornoz; Obres Públiques: Prieto; Hisenda: J. Carner; Marina: Giral; Instrucció: de los Rios; Agricultura (suprimit el d'Economia), Indústria i Comerç: Domingo. La cartera de Comunicacions no s'ha proveïda en propietat encara.

El 16 es presentà el nou Govern a les Corts, i en la declaració ministerial figura, en l'enumeració de lleis complementàries, l'Estatut de Catalunya. L'optimisme que respecte de l'Estatut obrí l'entrada en el Govern del senyor Carner, s'accentuà en el viatge que realitzà el Sr. Azaña a Barcelona dia 20, amb motiu de l'estrena de la seva obra teatral "La Corona", quan, en un banquet que fou ofert pels literats catalans a l'autor, ratificà aquest com a President del Govern les paraules que havia pronunciat l'any abans, en ocasió de la visita a Barcelona dels intel·lectuals castellans.

Aquest estat d'optimisme—traduït, en un altre aspecte, en la notable millora de la Borsa a la que entrà una onada esperançadora de confiança—

no guanyà res amb la dimissió del Governador Civil de Barcelona, senyor O. Anguera de Sojo, feta pública immediatament de la sortida d'allà del Cap del Govern, per discrepàncies essencials amb l'Esquerra Catalana que el tenia, de temps enrera, per blanc de la seva hostilitat.

El Govern de Madrid, per acord unànim, ratificà la confiança al Governador, fins que, cedint a la insistència del Sr. Anguera, nomenà pel càrrec al Sr. Joan Moles.

* * *

Al mateix temps, a la Generalitat de Catalunya, hi hagué també una crisi, motivada per la dimissió dels consellers Srs. Carrasco i Hurtado. Dimití després tot el consell, i el Sr. Macià resolgué la crisi amb l'ingrés del Sr. Terradellas, que passà a conseller de Governació; quedaren els altres mateixos consellers anteriors, i restà constituït el govern exclusivament per l'Esquerra Catalana. El dia 30 es reuní l'Assemblea de la Generalitat, i després d'un debat que posà encara més de relleu l'exclusivisme ultrancer de l'Esquerra s'aprovà la pròrroga de l'actual presupost amb els vots en contra dels diputats d'Acció Catalana Republicana.

* * *

A primers de més acabà les seves tasques, a Londres, la Conferència de la Taula Rodona, tancada sense assolir cap èxit. El Mahatma Gandhi que hi havia assistit, sense que ningú sàpiga encara ben bé per què, se'n tornà a la seva terra, on la seva arribada triomfal significà la represa de la campanya de resistència passiva temperada durant la seva absència. Abans de sortir de Londres, digué el líder hindú que les coses havien arribat a un punt en què els camins es separen, i les direccions que en l'esdevenidor prenguin Anglaterra i l'Índia seran divergents.

¿Quin serà el final pròxim—el llunyà no és dubtós—de la campanya d'aquest home, darrera el qual es fa sentidora la formidable remor dels milions d'homes que el segueixen?

* * *

Un altre home—de personalitat, de significació tan distinta—atreu vulgues que no l'apassionat interès de l'opinió universal, més enllà de totes les fronteres. És el cap dels nacionalistes alemanys, Hitler, que un vent fatal sembla emportar, a ell i al seu partit, cap a l'acaparament no massa llunyà del poder. L'ombra d'un altre feixisme, d'incalculables i pregones conseqüències, avança damunt Europa amb els darrers èxits electorals dels nazis cap a la conquesta del Reich.

* * *

El "grand prix" de poesia de l'Acadèmia francesa, que no havia estat conferit feia anys ha estat atorgat a Alexandre Guinle.—L'Acadèmia d'Inscripcions de París, ha conferit a títol pòstum a l'eminent arqueòleg Pierre Paris, mort recentment, el premi Thorlet, de quatre mil francs, que serviràn per pagar primer que res, els funerals dels savi, mort pobre. Remarquem que fou el fundador de l'"Institut Francès", de Madrid i de la "Casa de Velázquez".

* * *

La Cambra anglesa dels Lords s'oposà recentment a un projecte aprovat per la Cambra dels Comuns, pel qual s'autoritzava als *trustees* o conservadors del British Museum i de la National Gallery a deixar en préstec a l'estranger quadres i obres d'art angleses. A Bèlgica, la Comissió Reial de Monuments ha protestat darrerament al Ministre de Ciències i Arts contra els massa freqüents viatges de les obres mestres de l'art belga.

* * *

Dia 2 morí a París, als vuitanta anys, el conegut músic Vicens d'Indy.

* * *

És mort també recentment a França Mr. Victor Berard, literat eminent i senador. Antic alumne de l'Escola francesa d'Atenes, es féu cèlebre en el món de les lletres pels seus estudis devinguts clàssics, sobre els poemes homèrics. Senador i polític, és coneguda la seva noble, constant i apassionada campanya en pro d'un major lloc a fer a les humanitats en l'ensenyança.

* * *

A París ha tengut lloc la IV Conferència internacional per a la unificació del Dret Penal. En representació d'Espanya hi assistiren la Srta. Kent, i els Srs. Jiménez Asúa i Ruiz Tunes.

* * *

El 22 s'esfondrà el *hall* de Sixte V a les Galeries Vaticanes, local ocupat per la Biblioteca. Hi hagué tres morts i quatre ferits, i foren soterrats en la runa nombroses joies bibliogràfiques de les que contenien els presatges i vitrines de les sales perdudes, de les quals quedaren destruïts també els frescos de les voltes.

* * *

Fa un cert temps es parla pel món, amb el nom Pacte Roerich—nom d'un americà fundador d'un Museu del seu nom, que ha reprès darrerament la idea suïssa datada de 1916,—d'un pacte internacional destinat a salvaguardar en temps de guerra els Museus, Biblioteques, Arxius, etc., o sia la riquesa tota artística i científica, que seria respectada sota la protecció d'una bandera particular semblant a la creu roja de les ambulàncies. Mr. Roerich ha obtingut, no cal dir, una aquiescència gairebé universal al seu pensament, i organitzà pel setembre darrer un Congrés particular a Bruges, al qual assistiren nombroses representacions. Les dificultats, innegables i grandioses, vendrien naturalment en parlar de realitzar dita idea. I no és potser la menor, de moment, la repugnància de la Societat de Nacions a tractar de qüestions que afecten a una cosa, la guerra, que ella té per missió primària de posar fora de tota llei.

* * *

L'arquitectura nova—nova en el sentit que ho són les coses al món—fa el seu camí. Res no ho demostra potser tant com veure la part que li

fan homes com l'arquitecte arqueòleg J. Puig i Cadafalch en una recent conferència sobre "Renovació en l'arquitectura", donada dia 3 a l'Ateneu Barcelonès.

* * *

El dia 7 tengué lloc la solemne obertura de Curs d'aquest citat Ateneu, amb un discurs del seu president, Sr. Ferran de Sagarra, sobre el tema: "La Unitat Catalana en 1640".

El 14 se celebrà a l'Acadèmia de Medicina de Barcelona la solemne reunió, primera de les iniciades per les quatre Acadèmies barcelonines, de Bones Lletres, Ciències i Arts, Medicina i Belles Arts, encaminades a estrènyer les relacions interacadèmiques amb el fi de constituir un organisme superior.

* * *

Dia 27 a la nit es celebrà al Ritz barceloní el IXe àpat anyal de la "Fundació Bernat Metge", en el qual es féu l'acostumat resum de l'obra realitzada, i es feren públiques les noves iniciatives que vénen a augmentar la cada dia més extensa àrea cultural de la Fundació Cambó, a la Sorbona, a Palestina—on fa excavacions el pensionat Sr. Gibert sota la direcció del Dr. Welter,—i amb la F. B. M., la F. B. C., els *Monumenta Cataloniæ* i altres.

El premi extraordinari de cinc mil pessetes, pels col·laboradors de la F. B. M. concedit l'any passat per primera vegada al Dr. C. Cardó, ho fou aquest any a Marçal Olivari.

* * *

Un altre esdeveniment literari del desembre és anyalment a Barcelona el Premi Creixells, el dia de Santa Llúcia. El jurat, compost enguany per Alexandre Plana, Carles Capdevila, J. Puig Ferreter, Just Cabot, E. Duran Reinals, Miquel Llor i V. Solé de Sojo, l'atorgà a la cinquena votació a la darrera novel·la de Prudenci Bertrana: "L'Hereu", per cinc vots contra dos.

* * *

S'ha publicat el cartell dels Jocs Florals del Rosselló (any IX), per l'Acadèmia de la Ginesta d'Or, celebradors el darrer diumenge de maig de 1932, a Perpinyà. Adreça del Secretari, C. Grandó; Agustins 29, Perpinyà.

N O T I C I A R I

HOMENATGE A JOSEP COSTA (PICAROL)

El dia 28 un grup d'amics que s'apropava al centenar, entre els quals hi havia una representació de LA NOSTRA TERRA, oferí un dinar al dibuixant i propietari de les Galeries del seu nom, Josep Costa. Se li oferí també un pergami dibuixat per Mas.

Parlaren diversos comensals, entre ells el Batle i el Governador, així com l'homenatjat, fent-ho tots en castellà. El Sr. Ramírez llegí les adhesions i unes retxes d'En Costa amb les que donava compte de la idea tenguinuda per la "Associació per la Cultura de Mallorca, d'homenatjar la memòria de Santiago Russinyol, amb el qual Mallorca està en deute.

Aquella consisteix en fer una exposició de quadres de l'enyorat pintor i representar algunes comèdies. S'ha plasmat en una "Setmana Russinyol" que se celebraria pel mes d'abril, i durant la qual es posarien en escena: "La Mare", "L'alegria que passa" i (són paraules textuais del Sr. Ramírez) *otro camelo en catalán*: "L'auca del senyor Esteve". A més, alguns literats parlarien del finat i de la seva obra des dels diversos caires en què es desdoblà la seva personalitat. També se li aixecaria un bust en un bell indret de la Ciutat.

Parlà igualment del projecte que té En Costa que en els futurs Salons de Tardor hi siguen premiats el millors quadres i que en el pròxim aquests tenguessen per tema: "La badia i port de Ciutat".

Aplaudim tan bona pensada i de cor desitjam que tenguí escaient realització.

ERNST TOLLER

És a Mallorca aquest poeta i dramaturg, un dels més sensibles i significats de l'Europa moderna. Soldat, al temps de la gran guerra, el seu generós idealisme, exacerbat per la brutalitat de la lluita, el mogué a escriure la major part de les seves obres: "L'home multitud", "Els destructors de màquines", "Wotan desencadenat", drames, i un deliciós recull de poesies "Les orenetes". Els seus drames són ardents i apassionats, engendrants dins l'Alemanya, en temps de la fam i la derrota.

LA FESTA DE LA CONQUISTA

Enguany també s'ha celebrat dins l'ensopiment de sempre. Mes bé que festa sembla ja una trista paròdia d'alguna cosa, que no volem creure sia esvaïda. El caliu del patriotisme jo no l'escalfa i cada any dóna la impressió que pugna per morir definitivament. Els soldats no hi feren acte de presència. A darrera hora ja no hi hagué temps de demanar el permís a Madrid (com si es tractàs d'una festa improvitzada). La barra fou treta i dreçada a la plaça. Una música tocà les millors peces del seu repertori.

A la Seu es féu tot amb la mateixa solemnitat religiosa dels altres anys. El sermó en castellà, encara.

NOVES REVISTES

El 3 del present mes aparegué el primer número de la revista il·lustrada "*La Libertad*" sota la direcció d'E. Montoro. A la salutació no hem sabut veure per quina fi fou creada, enc que sospitam si serà una revista d'esports i sobretot de cinema.

També n'ha sortit una d'anglesa, "*The Majorca Sun*", que eixirà cada dilluns. Té vuit planes i en el seu contingut es dedica preferentment a donar una relació dels anglesos que són a Mallorca i de l'hotel on viuen. Diver-ses cases comercials hi anuncien llurs mercaderies i objectes de venda.

Aiximateix, "*Boletín de Acción Cristiana*" escrit en castellà. Si la llengua és part de l'esperit, no és estrany que sia infecunda tota iniciativa que rebutgi aquest element essencial: la llengua del poble.

HOSTES DISTINGITS

Es troben entre nosaltres el professor alemany F. V. Kleukens membre de la Institució "*Der Ratio Presse Darmstad E. V.*" que patrocina el Gran Duc d'Espen. És també autor de les obres "*Kleuteus Antiqua*", "*A. B. C. dels ocells*" il·lustrades amb dibuixos a la ploma.

L'acompanyen la seva muller, la Baronesa Paula Raitz. Tenen el propòsit d'escriure el llibre: "*Palma i Sol*".

També és entre nosaltres l'illustre profesor Dr. Nikolai, eminent fisiòleg, al qual han obsequiat alguns elements de la nostra Redacció.

ALCALÀ-ZAMORA I RAMON LULL

El President de la segona República espanyola tot parlant de les influències que ha rebut el seu caràcter i que li han infós un caire ben acusat de serenitat, confessà que la de Ramon Lull fou decisiva. La lectura sovintejada de Sèneca i Ramon Lull foren les dues ombres protectores de l'ànima. Així va aprendre a mirar les mudances de la vida com a contingències planeres i corrents.

FESTIVAL

A l'ampli Saló d'Exposicions de l'industrial Sr. Bibiloni tenguè lloc, amb èxit brillantíssim, la celebració d'un festival, ben nou a la nostra Ciutat.

Al centre de l'esmentat saló i per damunt d'una encatifada tarima anaren desfilan tals acords d'una orquestina, una partida de maniquís, rumbejant les darreres creacions de la moda femenina, exquisides i fantasioses, des dels models de passeig, de capvespre i de nit, fins a una magnífica *toilette* de noces amb tota la cort d'honor. Assistí a la festa un públic, a més de selecte, nombrosíssim.

RESUM DE L'ANY 1931

HEM cregut interessant de publicar una llista dels fets més importants ocorreguts durant el transcurs d'aquest any que fineix, perquè pugui servir de guia i facilitar les futures recerques.

GENER

Dia 2. Havent-se agreujat en la seva malaltia l'Excm. Sr. Arquebisbe-bisbe de Mallorca, li foren administrats el Sant Sagrament i el Viàtic.—L'Excm. Sr. D. Rafael Pérez Herrera, Capità General de les Balears, cessa en el càrrec i embarca cap a Barcelona.—Dia 3. Es constitueix un Comitè mixte de regionalistes i autonomistes per actuar en la política mallorquina.—Dia 4. Arriba el nou Capità General, Excel·lentíssim Sr. Enric Marzo Balaguer, ex-ministre de la Governació.—Dia 5. Mor a Mahó, el Sr. Antoni Victory Taltavull, President de l'Ateneu Científic i Literari d'aquella ciutat des de la seva fundació de fa 25 anys.—Dia 6. Mn. Salvador Galmès publica el volum XV de les obres de Ramon Lull, "Llibre de demostracions".—Dia 11. A Lluchmajor acaba el cicle de conferències, organitzat per la "Federació Industrial i Comercial" d'aquella ciutat.—Dia 12. Per jubilació del Sr. Ramon Pérez Cecilia és nomenat President d'aquesta Excma. Audiència Territorial el Sr. Anselm Gil Tejada.—Dia 13. En Lluís Amorós, a la "Associació per la Cultura de Mallorca", comença un curset sobre prehistòria mallorquina.—Dia 15. A la "Associació per la Cultura de Mallorca" es celebra una reunió de distints elements per tractar dels projectats monuments i homenatge a la memòria de Costa i Llobera.—Dia 17. Apareix el primer número del setmanari "La Veu de Mallorca" (quarta època).—Dia 22. Per commemorar l'èxit obtingut per Joan Antoni Fuster Valiente en la seva exposició de pintura a les "Galeries Costa", es celebra un dinar a l'Hotel Victòria, que ofereix en Sebastià Junyer.—Dia 24. Pren possessió el President de l'Excma. Audiència Territorial, el Sr. Anselm Gil Tejada i Caro.—A la "Associació per la Cultura de Mallorca", En Joan Estelrich dona una conferència sobre "Cultura i Humanisme".—"La Última Hora" publica un número extraordinari de 32 pàgines.—Dia 25. En Guillem Forteza publica en "El Dia" un article sobre el mercat de la plaça de l'Olivar, acompanyat d'un pla tècnic, enfront del projecte d'En Gaspar Bennàsar.—Dia 28. Malgrat la raonada protesta d'En Guillem Forteza, l'Ajuntament aprova el projecte de mercat a la plaça de l'Olivar, d'En Bennàsar.

FEBRER

Dia 1er. La "Societat Arqueològica Luliana" celebra la seva Junta General i es dona un vot de gràcies a la Junta de Govern per haver resolt la qüestió del Regla-

ment; se la reelegeix perquè pugui acabar de resoldre l'afer del Museu.—“La Almudaina” publica una carta oberta d'En Francesc Cambó, primer document públic de la seva política a Mallorca.—Dia 4. La “Associació per la Cultura de Mallorca” celebra la seva Junta General; es reelegeix la Junta de Govern per un any més i per acord unànim. També es nomenen socis d'honor de l'esmentada Societat a Na Maria-Antònia Salvà i a En Gabriel Alomar.—Dia 5. En Guillem Colom publica “Mistral i la seva obra”, tirada apart de LA NOSTRA TERRA.—Dia 7. En Gabriel Cortès publica el llibre “Nit de Festa”.—Dia 9. Es reuneixen gran nombre dels col·laboradors de LA NOSTRA TERRA per sopar junts en el “Círculo Mallorquín” i commemorar així l'entrada de la Revista en l'any IV de publicació.—Dia 20. Mor a Madrid el notable gravador de la Casa de la Moneda, N'Enric Vaquer.—Dia 26. En Guillem Forteza publica el llibre “Pel ressorgiment polític de Mallorca”.

MARÇ

Dia 1er. Telegrames de Madrid diuen que ha estat nomenat Governador civil de Balears, el Comte del Vado.—Dia 8. El Comte del Vado pren possessió del Govern civil.—Dia 13. Mor a Madrid En Valerià Weyler, Marquès de Tenerife, ex-diputat a Corts per Mallorca; deixa la seva possessió de Son Roca a l'Ajuntament de Palma.—Dia 16. En el Teatre Principal, la Companyia Catina-Estelrich, estrena la comèdia d'En Miquel Puigserver “En Tomeu de sa Drassana”.—Dia 19. S'inaugura amb tota solemnitat una làpida, que el “Rotary Club” ha posat a la façana de la Casa Guasp, com homenatge a l'antiguitat de la seva impremta.—Dia 21. A “Domus Artis” dona la seva primera conferència el Comte de Keyserling sobre “Lo que es el alma de una nación”.—Dia 28. Acaba la setmana filosòfica de Formentor. Hi han assistit el Comte de Keyserling, Gabriel Alomar, Ramon Gómez de la Serna, Joan Estelrich, Carles Soldevila, Josep Pla, Josep M.ª de Segarra, i altres.—A “Domus Artis”, Keyserling dona la segona conferència “La misión de España en el mundo”.

ABRIL

Dia 2. Arriben al presidi de Mahó els condemnats per la sublevació de Jaca.—Dia 4. Llorenç Villalonga (Dhey) posa a la venda la seva novella “Mort de Dama”.—Dia 7. La Comissió executiva del IV Congrés d'Història de la Corona d'Aragó acorda ajornar la seva celebració fins el mes de maig de 1932.—Dia 12. Es celebren les eleccions municipals a tota Espanya. Treu la majoria, a les capitals i molts pobles, el partit republicà. El país mostra clarament la seva voluntat.—Dia 14. Avui, amb intensa emoció, puc fer constar: A les tres de la tarda s'ha proclamat la República Catalana a l'Estat Català. Més tard, es proclama també a tota la resta d'Espanya i el rei Alfons XIII surt de la nació.—Dia 15. Primer dia de la República. És cap del Govern Nacional, Nicet Alcalà-Zamora i Ministres: Lerroux, Maura, Prieto, Azaña, Casares, Domingo, Nicolau d'Olwer, Barrios i Albornoz. Governador de Balears, N'Antoni Pou i Reus; President de la Diputació, En Francesc Julià; i Batle de la Ciutat, En Llorenç Bisbal. No hi ha hagut el més petit incident i la correcció de les masses és absoluta. La Història de la civilització ha escrit una bella pàgina.—Dia 20. És nomenat Governador civil el Sr. Francesc Carreras.—Dia 23. Pren possessió del Govern civil En Francesc Carreras i Reura.—Dia 25. És

nomenat President de la Comissió Permanent del Consell d'Instrucció Pública, En Gabriel Alomar.—Dia 30. La Revista "Sud" de Marsella dedica el número d'abril a Mallorca. Hi col·laboren bon nombre de mallorquins.

MAIG

Dia 2. En el Grand Hotel es celebra un dinar-homenatge a En Gabriel Alomar.—Dia 14. La "Associació per la Cultura de Mallorca" inaugura la seva primera "Exposició de Flors i Vidres".—Dia 16. S'inauguren els "Festivals Internacionals Chopin", amb grans concerts.—Dia 17. A l'Escola Graduada comença el curs de mallorquí a càrrec dels Srs. Jaume Busquets i Estanislau Pellicer, que ha organitzat pels mestres i mestresses la "Associació per la Cultura de Mallorca".—El concert de l'Orquestra Pau Casals és un èxit.—Dia 18. La festa celebrada a la Cartoixa de Valldemossa amb motiu de l'homenatge a la memòria de Chopin perdurarà dins els anys artístics de Mallorca.—Dia 19. Els admiradors de Baltasar Samper l'obsequien amb un dinar a l'Hotel Victòria per l'èxit obtingut amb la "Suite de Cançons i Danses de Mallorca". Fa l'oferiment En Joan Pons.—Veu la llum pública un llibre d'En Joan Capó, titulat "Compendio de Historia de Mallorca". Joaquim Verdguer posa a la venda "El arte de fumar en pipa".—Dia 20. En Felip Guasp i Pou publica un llibre titulat "La antigüedad de la Imprenta de Guasp".—Dia 23. L'editorial de J. Tous publica una nova edició del llibre del P. Francesc Garau "La Fe Triunfante".—Dia 28. Editat per la "Associació per la Cultura de Mallorca" surt a la llum pública el llibre "Poesies" d'En Llorenç Riber.—Dia 29. El Govern d'Itàlia concedeix el *placet* per ambaixador d'Espanya a En Gabriel Alomar.—Dia 31. Es celebren eleccions municipals per haver estat anul·lades les d'abril. Triomfa la Conjunció Republicano-Socialista.

JUNY

Dia 2. El "Foment del Turisme" celebra una sessió homenatge en memòria del seu fundador, Sr. Enric Alzamora. A la sala de juntes es col·loca el retrat de l'homenatjat, pintat per En Vicens Furió, i N'Antoni Mulet llegeix la biografia.—Cessa en el comandament d'aquesta regió, el Capità General, Sr. Enric Marzo i Balaguer.—Dia 3. Es repeteixen les eleccions municipals en els cinc col·legis en els quals es romperen les urnes. La constitució definitiva de l'Ajuntament és la següent: 17 republicans federals; 8 socialistes; 11 republicans del centre (coalició liberal-conservadora); i 5 de la coalició regionalista-autonomista-republicana.—Dia 4. La processó del Corpus no surt de la Seu.—Dia 5. Es constitueix l'Ajuntament. Es nomena per unanimitat Batle al Sr. Llorenç Bisbal, socialista, i tinent de batle els Senyors següents: Renteria, Ferretjans, Darder, García, Ferrer, Bauzà, Rigo, Jofre i Tejada.—Dia 12. Aquesta matinada ha fet explosió a la porta de l'església de Montsió un petard, que sols ha produït alguns perjudicis materials.—Dia 13. Mor a Aranjuez el gran pintor i escriptor, Santiago Rossinyol.—Dia 16. Es suprimeix el Govern militar de Mallorca i cessa en el càrrec el General Losada. També es suprimeix la Capitania General de Balears, que es converteix en Comandància militar. Es nomena Comandant militar d'aquesta regió al General, Sr. Virgili Cabanellas.—A Barcelona enterren En Santiago Russinyol.—Dia 17. Reunits tots els Batles de Ma-

llorca en el Palau de la Diputació, acorden demanar la descentralització del servei de comunicacions per terra.—Dia 26. Aquest migdia ha estat entregat al President de la Diputació, Sr. Julià, l'Avantprojecte d'Estatut de les illes Balears, redactat per la "Associació per la Cultura de Mallorca", amb la col·laboració de les Cambres de Comerç i Agrícola d'aquesta illa. L'Avantprojecte d'Estatut va firmat: per la "Associació", Emili Darder, Guillem Forteza, Miquel Font, Elvir Sans, Joan Pons, i Francesc de S. Aguiló; per la Cambra de Comerç, Josep Casanovas i Guillem Roca Waring; i per la Cambra Agrícola, Antoni Ferragut i Arnest Mestre. El President de la Diputació promet de convocar una Assemblea General per la seva discussió i aprovació; s'acorda la seva impressió i extensa difusió.—Dia 27. Pren possessió d'aquesta Comandància militar, el General, Sr. Virgili Cabanellas.—Dia 28. Celebrades les eleccions generals per Diputats a les Corts Constituents, resulten elegits per Balears els següents: De la coalició republicano-federal-socialista, En Manuel Azaña Díaz, N'Alexandre Jaume Rosselló, En Francesc Julià Perelló, En Gabriel Alomar Villalonga, i En Teodor Canet Menéndez; dels republicans del Centre: En Joan March Ordinas, i En Lluís Alemany Pujol.—Dia 29. Comuniquen de Barcelona que per Catalunya han triomfat a les eleccions de Diputats a Corts els següents senyors mallorquins: N'Antoni Sbert Massanet, En Gabriel Alomar Villalonga, i En Joan Estelrich Artigues.—Dia 30. En Guillem Roca Waring dóna una conferència sobre "Autonomia municipal" en el Palau de la Diputació, acte organitzat per l'Ateneu.

JULIOL

Dia 1er. La "Associació per la Cultura de Mallorca", imprimeix l'"Avantprojecte d'Estatut de les illes Balears" i el reparteix profusament.—Dia 3. En Jaume Ll. Pou i Moragues dóna una conferència sobre "El que hauria d'ésser l'Estatut de Mallorca" en el Palau de la Diputació, organitzada per l'Ateneu.—Dia 4. La "Gaceta" disposa la jubilació reglamentària del Delegat d'Hisenda de Balears, Senyor Francesc Díaz Molina.—El President de la Diputació, Sr. Julià, convoca, pel dia 20, una Assemblea de tots els Ajuntaments i Entitats de la província, per tal de discutir l'"Avantprojecte d'Estatut de les illes Balears".—Dia 7. Els funcionaris de la Delegació d'Hisenda tributen un homenatge al Delegat Sr. Díaz Molina, amb motiu de la jubilació i per demostrar-li la seva estima.—N'Antoni M.ª Sbert, Diputat a Corts per Catalunya, dóna la conferència: "Quatre veritats sobre l'Estatut", en el palau de la Diputació, organitzada per l'Ateneu.—Dia 8. A conseqüència d'algunes detencions governatives, els sindicalistes obliguen a l'atur general a Ciutat. A la tarda, hi ha molts tirs al moll, de resultes dels quals mor un jove i hi ha alguns ferits greus.—Dia 10. S'encarrega de la Delegació d'Hisenda l'Administrador de Rendes, Sr. Emili Tortosa Andrés.—Dia 11. El Batle Sr. Bisbal, presenta la dimissió del càrrec per diferències sorgides en les gestions per solucionar la vaga de descarregadors del moll. La Corporació, per unanimitat, acorda no admetre-li la dimissió.—Dia 13. Queda solucionada la vaga del moll i el Sr. Bisbal es reintegra a l'Alcaldia.—Dia 14. Es celebra a Madrid l'obertura de les Corts Constituents i Alcalà-Zamora rep les ovacions de la Cambra pel seu discurs inaugural.—Dia 15. La premsa publica la convocatòria de l'Assemblea que ha de discutir l'"Avantprojecte d'Estatut de les illes Balears", pel dia 20, a les deu del matí, en el Teatre

Principal.=Dia 20. A les deu del matí es reuneix en el Teatre Principal l'Assemblea convocada per la discussió de l'Avantprojecte d'Estatut. A la tarda, continua la sessió. Hi assisteixen molts delegats de Corporacions i Entitats de Mallorca i Eivissa. No hi ha cap delegat de Menorca.=Dia 21. Continuen les sessions de l'Assemblea. Hi ha cent setanta Corporacions i Entitats representades. Les sessions se celebren matí i tarda en el Teatre Principal.—En Francesc de B. Moll publica la "Ortografia Mallorquina".=Dia 22. Continua l'Assemblea les seves sessions a la tarda en el Teatre Principal.—A l'Ajuntament, per 18 vots contra 14, s'acorda demanar la separació de l'Església i l'Estat i la dissolució de les ordres religioses.=Dia 23. L'Assemblea celebra a la tarda la seva darrera sessió. És aprovat el projecte d'Estatut, amb algunes modificacions sobre l'avantprojecte. El projecte és entregat al Sr. President de la Diputació amb gran entusiasme i en mig d'una forta ovació.=Dia 24. El President de la Diputació obsequia amb un lunch a la Comissió eivissenca venguda per la discussió de l'Estatut i a la Ponència redactora de l'avantprojecte, en el Palau provincial.—La Comissió d'Eivissa retorna a la seva illa i molts assembleistes van al moll per acomiadar-la.—El Govern nomena Delegat de Belles Arts a Mallorca, En Guillem Forteza.

AGOST

Dia 2. A l'Hotel Cala Major, mor sobtadament d'un atac al cor, l'ex-diputat a Corts per Mallorca, En Ferran Weyler Santacana, Duc de Rubí i Marquès de Tenerife.=Dia 5. N'Antoni Pons publica el llibre "Dos estatuts del Govern de Mallorca, 1398-1440".=Dia 6. Els admiradors de Joaquim Verdaguer l'obsequien amb un dinar al Grand Hotel, per celebrar l'èxit de la seva obra "El Arte de fumar en pipa". Ofereix l'homenatge N'Elvir Sans.=Dia 10. L'"Editorial Barcino", secció "Els Clàssics del món", ha publicat el primer volum de "Memòries i Contarelles" de Frederic Mistral, traducció de Guillem Colom que a més hi insereix el pròleg.=Dia 12. L'Ajuntament, per 19 vots contra 18, acorda la creació del "Consell Municipal d'Urbanisme".=Dia 13. En Gabriel Mulet i Sans publica el llibre de poesies "Solitaris".=Dia 14. Embarca cap a Eivissa una nombrosa representació de l'"Associació per la Cultura de Mallorca" per retornar la visita que els eivissencs feren a Mallorca amb motiu de l'Assemblea per discutir l'Estatut autonòmic.=Dia 16. Es celebra a Eivissa, per elements d'aquella illa i pels de l'"Associació per la Cultura de Mallorca" un gran acte de propaganda a favor de l'Estatut autonòmic, en el Teatre Serra d'aquella ciutat.=Dia 17. La Comissió de l'"Associació per la Cultura de Mallorca" torna d'Eivissa, altament satisfeta de les atencions rebudes i de l'entusiasme comprovat a favor de l'Estatut.=Dia 27. A Felanitx, N'Elvir Sans dóna una conferència sobre la "Associació per la Cultura de Mallorca i el Projecte d'Estatut de les Illes Balears".=Dia 28. L'"Associació per la Cultura de Mallorca" de Felanitx, celebra una solemne sessió d'homenatge als seus socis Pere Oliver Domenge i Pere A. Reus Bordoy, per la seva elevació als més alts càrrecs de la magistratura popular.

SETEMBRE

Dia 2. El Govern de la República cedeix a l'Ajuntament de Palma el Castell de Bellver per Museu d'Art antic i el seu bosc, per parc municipal.=Dia 9. Una

manifestació catòlica trasllada la imatge de la Verge de la Salut des de Sant Miquel a la Seu, per a la seva coronació pontificia.—Dia 10. La “Gaceta” convoca eleccions a Diputats a Corts per cobrir les vacants ocasionades per renúncia del Sr. Azaña, actual Ministre de la Guerra.—Dia 12. Arriba en avió a Pollença, des de València, el Ministre de Marina, Sr. Casares Quiroga.—Dia 13. Són salvats enfront de la Dragonera, el Subsecretari de la Presidència i el Director General de Navegació i Pesca, que tripulants d'un altre avió, s'havien perdut mentre acompanyaven el Ministre de Marina en el seu viatge. L'aparell es perd totalment.—L'Arquebisbe-bisbe de Mallorca, Dr. Miralles i Sbert, procedeix a la Seu a la Coronació Pontificia de la Verge de la Salut, amb tota solemnitat.—Surt cap a Madrid el Ministre de Marina, Sr. Casares Quiroga.—Dia 14. Cessa per dimissió, el Governador civil, Sr. Carreras. El substitueix interinament el President de l'Audiència.—En Pere A. Magraner, Pvre. publica el llibre “Sancta Catharina Thomas”.—Dia 16. És nomenat Governador civil de Balears el Sr. Màxim Cajal, que ho era de Càceres.—El Govern de la República fa donació a l'Ajuntament de Palma del glaci de Santa Caterina.—Dia 17. S'ha posat a la venda, novament editat, “Relato de un viaje a las Cuevas de Artá, efectuado en 1840 por D. Antonio Cabrer, Pbro”.—Dia 18. A la matinada i en automòbil, ha estat reintegrada pel Sr. Bisbe i Cabilde a la seva església de Sant Miquel, la imatge de la Verge de la Salut, recentment coronada.—Dia 19. Pren possessió del càrrec, el nou Governador civil, Sr. Màxim Cajal Sarasa.—Dia 20. Es beneeix la nova capella de la Verge de la Salut, a Sant Miquel.—A la novillada celebrada, sofreix una ferida greu el torejador mallorquí Melchor Delmonte.—Dia 25. N'Antoni Pons publica “Obra del menyspreu del món”, tirada a part de LA NOSTRA TERRA.—Dia 27. Es proclamen candidats a la Diputació a Corts, vacant per renúncia del Sr. Azaña, els Srs. Antoni Ferragut Sbert (agrari), Antoni Pou Reus (concentració republicana), i Francesc Carreras Reura (federal).—Dia 28. El candidat a Diputat a Corts, Sr. Antoni Ferragut, publica un manifest retirant la seva candidatura.—En Gabriel Alomar, a les Corts, protesta que Balears no vagi unida a Catalunya, puix diu que no té personalitat pròpia per tenir a part un Estatut.—En Lluís Alemany, protesta de les manifestacions de N'Alomar. En Teodor Canet (Diputat per Balears) i els Srs. Antoni Sbert i Joan Estelrich (Diputats per Catalunya) s'adhereixen a les manifestacions de N'Alomar.—El “Foment del Civisme” celebra una sessió d'homenatge a la memòria de Joan Alcover, i posa el seu retrat a la seva galeria històrica. En Llorenç Riber llegeix la biografia i l’“Orfeó Mallorquí” hi interpreta algunes cançons.—Dia 30. El Sr. Francesc Villalonga, en nom dels federals de Mallorca, envia un telegrama a En Gabriel Alomar, per protestar de les seves manifestacions a les Corts en les que nega personalitat a la regió balear.

OCTUBRE

Dia 1er. Es reparteix el “Projecte d'Estatut autonòmic de Mallorca i Eivissa”, aprovat per l'Assemblea celebrada en el Teatre Principal, els dies 20, 21, 22 i 23 de juliol, editat per la Diputació provincial.—En Jaume Busquets publica “Curs Pràctic d'Ortografia i Elements de Gramàtica” i la “Clau dels exercicis”.—L’“Ateneu” obsequia amb un te els mestres nacionals jubilats dins el passat curs escolar.—Dia 2. La premsa publica un comunicat de la Comissió redactora de l’“Avantpro-

jecte d'Estatut de les Illes Balears" on exposa la seva opinió davant les discussions d'aquests darrers dies, a les Corts, per alguns dels diputats per Balears i Catalunya.—En Llorenç Bisbal, Batle de la Ciutat, presenta la dimissió del càrrec, amb caràcter irrevocable, fundada en motius de salut.—En el "Círculo Mallorquí", organitzada per la "Associació per la Cultura de Mallorca", es celebra una lectura de poesies a càrrec del seu mateix autor, Sr. Llorenç Riber.—Dia 3. A París, mor sobtadament Jaume de Borbó, duc de Madrid, pretendent a la corona d'Espanya.—Dia 4. Es celebren les eleccions a Diputats a Corts per cobrir la vacant del Sr. Azaña. N'Antoni Pou treu majoria a Mallorca, però els vots de Menorca i Eivissa donen el triomf a En Francesc Carreras Reura.—Dia 6. A Fuenterrabia mor repentinament el pintor mallorquí, En Francesc Maura i Montaner, germà del que fou President del Govern, Sr. Antoni, i oncle de l'actual Ministre de la Governació.—Dia 7. S'ha celebrat el canvi de banderes a les forces militars de Mallorca.—Dia 9. En el Govern civil, convocada pel Sr. Governador, es celebra una reunió de les forces vives, per tal d'organitzar el turisme en els seus aspectes generals.—Dia 10. "El Dia" publica dos interessants articles sobre el problema de l'autonomia: un d'En Lluís Alemany i l'altre d'En Gabriel Alomar. Els dos en desacord complet.—Dia 12. En el "Foment del Civisme" es celebra un acte d'afirmació hispano-americana, amb motiu de la festa de la raça.—Dia 14. A la sessió de l'Ajuntament és nomenat Batle el Sr. Francesc Villalonga Fàbregas, que no obté el nombre de vots necessaris i, per tant, està pendent de nova elecció. Igualment s'acorda a la mateixa sessió, gestionar la concessió a la Ciutat de totes les casernes militars, excepte la del Carme, a canvi de cedir terrenys a Son Bonet i d'establir-hi les conduccions d'aigües netes i brutes.—A causa de la qüestió religiosa i de la forma com s'ha aprovat l'article 24 de la Constitució es planteja una crisi ministerial, per dimissió del President del Govern, Sr. Alcalà-Zamora. El Sr. Besteiro, per acord de la Cambra i en nom d'aquesta, resol la crisi. El nou President és el Sr. Manuel Azaña que conserva també la cartera de Guerra; passa a Governació el Ministre de Marina, Sr. Casares Quiroga, i és nomenat Ministre de Marina el Sr. Giralt. La resta del Govern segueix igual.—Dia 17. Cessa el Governador civil Sr. Màxim Cajal.—Dia 18. En el "Teatre Líric" es celebra l'acte d'homenatge a la vellesa del marí.—Mor als Estats Units el gran savi, glòria mundial, Tomàs Edison.—Dia 19. És nomenat Governador civil el que era Delegat del Govern a Menorca, Sr. Joan Manent i Victory.—Dia 20. En l'Hotel Royal es reuneixen els funcionaris d'Hisenda que ofereixen un dinar al Sr. Emili Tortosa Andrés, Administrador de Rendes i Delegat accidental, que es jubila.—Dia 24. Pren possessió del seu càrrec, el nou Governador civil, Sr. Joan Manent i Victory.—S'inaugura la Central del telèfon automàtic i el servei de conferències telefòniques entre el continent i Mallorca.—Dia 28. A l'"Ateneo" dona una conferència el Sr. Ricard F. de Tamarit, sobre "El Problema Militar".—Dia 29. En Miquel Puigserver i Llabrés posa a la venda la comèdia "En Tomeu de Sa Drassana".

NOVEMBRE

Dia 5. En Lluís Alemany dona una conferència a l'"Ateneu", titulada "Visión histórico-política de España y el momento actual".—Dia 7. Es publica la llista dels cursos organitzats per 1932, a l'"Associació per la Cultura de Mallorca".—En el "Círculo Mallorquí" i organitzada per l'"Associació per la Cultura de Mallorca",

la poetessa cubana Emília Bernal, dóna un recital de les seves poesies. Fa la presentació En Guillem Colom.—Dia 8. Arriba a Mallorca el Ministre d'Economia, Sr. Lluís Nicolau d'Olwer, acompanyat del Director General d'Assegurances, Senyor Ruiz Manent.—A les 11 i mitja del matí, el Sr. Ministre, en nom del Govern i a la Casa de la Ciutat, fa entrega oficial a l'Ajuntament del castell i bosc de Bellver. Els parlaments del Ministre i del Batle, Sr. Villalonga, són pronunciats en la nostra llengua.—A l'"Hotel Victòria" es celebra el banquet oficial amb el qual l'Ajuntament obsequia el Ministre i els parlaments també es pronuncien en la nostra llengua.—A les 8 i mitja de la nit, els elements de l'"Associació per la Cultura de Mallorca" i de LA NOSTRA TERRA ofereixen un sopar al Sr. Nicolau d'Olwer en el "Círculo Mallorquí". N'Emili Darder, President de l'"Associació", ofereix l'homenatge i el Sr. Nicolau l'agraeix. Ambdós parlaments són pronunciats en la nostra llengua.—Dia 9. El Ministre d'Economia visita Formentor i les coves del Drac de Manacor. El Director de LA NOSTRA TERRA, Sr. Antoni Salvà, l'obsequia amb un te de comiat.—Embarquen cap a Barcelona, el Ministre Sr. Nicolau d'Olwer i el Director General d'Assegurances, Sr. Ruiz Manent.—Dia 10. La Cambra Constituent, per 194 vots contra 4, acorda la incompatibilitat moral amb el diputat mallorquí Sr. Joan March.—Dia 12. Editat per l'"Associació per la Cultura de Mallorca", es posa a la venda el "Calendari Mallorquí per 1932".—Dia 21. Es posa a la venda una nova edició de bibliòfil de "La Fe triunfante", sortida dels obradors de la Imprenta Colomar.—Dia 24. La Diputació acorda crear càtedres d'estudis baleàrics. Encarrega a l'"Associació per la Cultura de Mallorca" de facilitar aquests estudis en aquesta illa. Nomena i subvenciona els Srs. Joan Hernández Mora i Isidor Macabich, perquè se n'encarreguin a Menorca i Eivissa, respectivament. Declara també text oficial, per l'estudi de la llengua, l'obra d'En Jaume Busquets, "Curs Pràctic d'Ortografia i Elements de Gramàtica".

DESEMBRE

Dia 3. Ens envien de Barcelona la nova novella de l'escriptor mallorquí, Màrius Verdager, "La Mujer de los cuatro fantasmas".—Dia 6. Arriba a Mallorca el Sr. Josep M.ª Gil Robles, Catedràtic de la Universitat de Salamanca, Diputat a Corts i President de la "Acción Nacional". En el cinema "Moderno" pronuncia un discurs. A la nit és obsequiat amb un sopar al Grand Hotel pels seus correligionaris.—Dia 8. Es declara laborable la festivitat de la Puríssima.—A les Esglésies han fet la primera collecta, per tal de sostenir el clergat i seminaris que la República ha separat dels serveis de l'Estat.—Dia 9. En la sessió de les Corts s'aprova definitivament la Constitució Espanyola.—Dia 10. És elegit President de la República, per 362 vots, el Sr. Nicet Alcalà-Zamora.—Dia 11. En Guillem Forteza edita un fascicle titulat: "La urbanització de Palma. Ciutat antiga i Ciutat moderna"—El President de la República, Sr. Alcalà-Zamora, pren possessió del càrrec i promet la Constitució en el Congrés. Per celebrar-ho a Palma, varies bandes de música recorren la ciutat, les oficines públiques resten tancades com així mateix la majoria de les tendes.—Dia 12. Es planteja la crisi ministerial i Azaña ofereix al President la dimissió del Govern.—Dia 15. Queda resolta la crisi ministerial en la següent forma: Presidència i Guerra: Azaña; Estat: Zulueta; Justícia: Albornoz; Governació: Casares; Hisenda: Carner; Marina: Giral; Instrucció: de los Rios; Obres

Públiques: Prieto; Agricultura i Indústria: Domingo; Treball: Largo Caballero. La cartera de Comunicacions no es proveeix.—Dia 16. El Governador civil, Sr. Manent, presenta la dimissió del seu càrrec.—El "Rotary Club", en la seva sessió acorda pagar el basament de l'estàtua a Jovellanos que el Club de Gijón vol posar al bosc de Bellver i adquirir la casa natal de Fra Juníper Serra, a Petra, per regalar-la a la ciutat de Sant Francesc de Califòrnia, en ocasió de les festes rotàries que pel mes de maig de 1932 s'han de celebrar a Palma.—Dia 17. N'Antoni Ferragut i Sbert pronuncia, a l'"Ateneu", una conferència sobre "El Problema de la tierra".—Dia 19. La Companyia Anònima "Autobuses La Libertad" inaugura la nova línia: Palma-La Llibertat-Son Ferriol.—Dia 21. Arriba a Ciutat el llibre de N'Isidor Macabich i Llobet, "Nuevos versos", editat per l'entitat eivissenca "Ca Nostra".—Es posa a la venda l'"Almanac de les Lletres per 1932", editat per l'"Associació per la Cultura de Mallorca".—Dia 23. En el Govern civil es celebra una reunió important, per tal de gestionar la concessió autonòmica de les carreteres de l'Estat a la província.—Dia 28. En el "Club de Regatas" té lloc un dinar-homenatge a En Josep Costa (Picarol), per la seva constant contribució al foment del gust artístic. Parlen uns quants senyors i ell, agraint l'obsequi, demana als comensals la seva ajuda per dur a terme dignament l'homenatge a Santiago Russinyol, acordat per l'"Associació per la Cultura de Mallorca".—Dia 31. L'Ajuntament celebra la festa cívica en commemoració de la Conquesta de Mallorca.

Que l'any que comença sigui de prosperitat i felicitats per a tots.

E. S.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:

ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:

JOAN I. VALENTI I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA

MINISTERIO
DE CULTURA

